

UNDERUDVALGET FOR REGIONAL UDVIKLING

Tirsdag den 9. oktober 2007

Kl. 9:30 – 11:30

Sted: Øresundshuset, Gl. Kongevej 1, Frederiksberg

Mødelokale: Mødelokale 2 (3. sal)

Møde nr. 8

Medlemmer:

Benedikte Kiær

Michael Lange

Bent Larsen

Hans Toft

Abbas Razvi

Marianne Stendell

Vagn Majland

Allan Schneidermann

Britta Due Andersen

Indholdsfortegnelse

	Side
1. Debatoplæg til borgerdialogmøde	3
2. Oplæg om miljø	5
3. Oplæg om uddannelse	7
4. Mødedato i december for underudvalget	8
5. Meddelelser	9
6. Eventuelt	

SAG NR. 1

DEBATOPLÆG TIL BORGERDIALOGMØDE

ADMINISTRATIONENS INDSTILLING

at underudvalget drøfter oplæg til debatavis til borgerdialogmødet den 17. november 2007 med henblik på efterfølgende færdiggørelse til forelæggelse for forretningsudvalget den 23. oktober.

SAGSFREMSTILLING

Administrationen har udarbejdet et oplæg til den debatavis, som skal udsendes til deltagerne forud for borgerdialogmødet (bilag 1.) Debatavisen skal danne et fælles udgangspunkt for mødet og inspirere til dialog ved at styrke vidensgrundlaget om regionen og sætte emner til debat på en måde, der vedkommer borgerne.

Debatavisen udsendes også til alle de 6000 personer, som oprindeligt blev inviteret til borgerdialogmødet. Debatavisen skal også kunne ses på regionens hjemmeside og bruges i andre sammenhænge, som en del af en bredere informationsindsats om regional udvikling og arbejdet med den regionale udviklingsplan.

Debatavisen introducerer tankerne bag den regionale udviklingsplan og giver nogle generelle perspektiver på regionens udvikling, samt introducerer vækstforums erhvervsudviklingsstrategi. Samtidig er der sat særligt fokus på de tre udvalgte områder: miljø, infrastruktur og uddannelse med afsæt i de udredninger, som underudvalget kender fra forårets arbejde med infrastruktur og uddannelse.

Debatavisen skal give eksempler på emner og perspektiver, der kan diskuteres og rejse konkrete spørgsmål, der kan motivere til refleksion. Debatavisen skal inspirere dialogen ved at være åben og spørgende, frem for at levere svarene. Debatavisen er således ikke et politisk oplæg. Efter underudvalgets drøftelse færdiggøres den endelige udgave af debatavisen til forretningsudvalgsmødet den 23. oktober 2007 med henblik på godkendelse.

Borgerdialogmødet er lørdag den 17. november 2007 kl. 10.00-17.00 på Axelborg i København. Kl. 15.30 vil der være en udstilling af dagens resultater og en reception. Borgermødets resultater vil her blive overdraget til regionsrådets formand Vibeke Storm Rasmussen og formanden for underudvalget for regional udvikling

Benedikte Kiær. Repræsentanter fra regionsrådets partier kan deltage. Pressen inviteres til at overvære udstillingen og modtagelsen af borgernes arbejde.

KONKLUSION

Bilagsfortegnelse:

1. Forslag til debatavis – eftersendes fredag den 5. oktober.

Sagsnr: 200700931

Arkiv: 1-15-0-76

SAG NR. 2

OPLÆG OM MILJØ

ADMINISTRATIONENS INDSTILLING

at underudvalget drøfter administrationens oplæg til udredninger om miljø.

SAGSFREMSTILLING

Miljø indgår som et særligt tema i den regionale udviklingsplan, som det fremgår af den tids- og procesplan for den regionale udviklingsplan, som regionsrådet vedtog den 21. august 2007, samt det politiske grundlag for den regionale udviklingsplan, som regionsrådet vedtog den 25. september 2007.

Administrationens forslag til udredninger på miljø-området (bilag 1) tager udgangspunkt i det politiske grundlag for den regionale udviklingsplan. Miljøet ses her i bred forstand som en del af grundlaget for en positiv udvikling. Rent drikkevand, ren jord, et bæredygtigt transportsystem, ren luft og badevand, samt adgang til attraktive naturområder er en forudsætning for god sundhed og livskvalitet blandt regionens borgere.

I henhold til lovgivningen skal Region Hovedstaden udarbejde forslag til såvel en regional udviklingsplan som en Agenda 21-strategi. Formålet med Agenda 21-strategien er at sætte mål og rammer for, hvordan Region Hovedstaden kan leve op til Rio-erklæringens målsætninger om bæredygtighed. Da der er et stort emnemæssigt overlap mellem udviklingsplanen og Agenda 21, er det besluttet, at de overordnede politiske principper for bæredygtig vækst og miljøindsatsen i regionen fastsættes via udviklingsplanen, og at principperne i udviklingsplanen skal danne grundlag for udarbejdelse af Agenda 21-strategien.

Selve udredningsarbejdet på miljøområdet vil i lighed med udredningerne på infrastruktur og uddannelse munde ud i et beslutningsorienteret oplæg, der beskriver regionens hovedudfordringer med fokus på de emner i det politiske grundlag og eventuelt andre væsentlige områder, som bliver afdækket i udredningsarbejdet. Udredningen og det beslutningsorienterede oplæg vil herefter danne grundlag for miljødelen i den regionale udviklingsplan og for den efterfølgende udarbejdelse af en Agenda 21-strategi. Forslag til Agenda 21-strategi forventes klar til politisk behandling medio 2008.

Som det fremgår af tids- og procesplanen vil underudvalget få lejlighed til at drøfte de foreløbige resultater af udredningsarbejdet på mødet den 6. november. Underudvalgets drøftelser skaber grundlag for udarbejdelsen af det første samlede oplæg til den regionale udviklingsplan, som underudvalget skal drøfte i december.

KONKLUSION

Bilagsfortegnelse:

1. Oplæg om miljø.

Sagsnr: 200700931

Arkiv: 1-15-0-76

SAG NR. 3

OPLÆG OM UDDANNELSE

ADMINISTRATIONENS INDSTILLING

at underudvalget på ny drøfter oplæg om uddannelse.

SAGSFREMSTILLING

Det oplæg om uddannelse, som underudvalget drøftede på deres møde 14. august, var på forretningsudvalgets dagsorden den 18. september 2007 til godkendelse til at indgå i det videre arbejde med den regionale udviklingsplan.

Forretningsudvalget besluttede at bede underudvalget om at drøfte oplægget på ny. Vedlagt er oplæg om uddannelse i uændret form (bilag 1).

KONKLUSION

Bilagfortegnelse:

1. Oplæg om uddannelse (uændret i forhold til oplæg drøftet i Underudvalget for Regional Udvikling 14. august 2007).

Sagsnr: 200700931

Arkiv: 1-15-0-76

SAG NR. 4

MØDEDATO FOR UNDERUDVALGET I DECEMBER

ADMINISTRATIONENS INDSTILLING

at underudvalgets medlemmer godkender mødedatoen.

SAGSFREMSTILLING

Det fremgår af den tids- og procesplan for den regionale udviklingsplan, som regionsrådet vedtog den 21. august 2007, at underudvalg for regional udvikling holder et møde medio december 2007, hvor det første samlede oplæg til den regionale udviklingsplan drøftes, og hvor udvalget orienteres om resultaterne fra borgerdialogmødet.

Administrationen foreslår følgende dato for mødet:

Tirsdag den 11. december kl. 8.00-10.00.

KONKLUSION

Ingen bilag

Sagsnr: 200700931

Arkiv: 1-15-0-76

SAG NR. 5**MEDDELELSER****1. Status på infrastrukturkonferencen**

Det er nu fastlagt, at infrastrukturkonferencen holdes fredag den 30. november 2007, fra kl. 12.30 til kl. 16.00. Konferencen afholdes på Børsen i København, hvor den store festsal er booket.

Som oplægsholdere har administrationen inviteret formanden for Infrastrukturkommissionen Birgit Aargaard-Svendsen, professor på DTU Otto Anker Nielsen samt en erhvervsrepræsentant. Hertil kommer, at vi har inviteret Folketingets Trafikudvalg til at deltage i en paneldebat.

Vi har endnu ikke fundet en erhvervsrepræsentant, men Birgit Aargaard-Svendsen og Otto Anker Nielsen har begge givet tilsagn om at deltage med et oplæg. Hertil kommer, at Kristian Phil Lorentzen, Venstre, Henriette Kjær, Konservativt Folkeparti, Martin Lidegaard, Radikale Venstre, Poul Henrik Hedeboe, SF og Rune Lund, Enhedslisten alle har givet tilsagn til at deltage i paneldebatten. Der mangler svar fra Walter Christophersen, Dansk Folkeparti og Magnus Heunicke, Socialdemokraterne.

Reimer Bo har indvilget i at være ordstyrer/konferencier.

Der vil snarest blive udsendt invitationer til konferencen til beslutningstagere bredt indenfor infrastruktur-området. Administrationen arbejder på plan for, hvordan medierne informeres om konferencen.

2. Region Hovedstadens uddannelsesseminar 1. oktober

Region Hovedstaden havde den 1. oktober inviteret til uddannelsesseminar for at diskutere regionens uddannelsesoplæg ”Uddannelse i Region Hovedstaden – status, udfordringer og mulige løsninger”.

Et bredt udsnit af regionens uddannelsesinstitutioner, kommuner og organisationer deltog i en debat om regionens oplæg. På seminaret diskuterede tre oplægsholdere fra uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv regionens udspil og åbnede for en bred og engageret debat blandt deltagerne på seminaret:

Niels Egelund, professor på Danmarks Pædagogiske Universitet så på de generelle uddannelsespolitiske udfordringer for samfundet, mens John Thesmer, President & CEO IctalCare tog udgangspunkt i erhvervslivets behov og ønsker. Endelig præsenterede René Van Laer, leder af Hillerød Business College en uddannel-

sesinstitutions visioner og ideer i forhold til oplægget. Koncerndirektør Jens Chr. Sørensen indledte seminaret med at præsentere tanker og visioner bag regionens uddannelsesoplæg.

Bilagsfortegnelse:

1. Oplæg v. Jens Chr. Sørensen, koncerndirektør, Region Hovedstaden
2. Oplæg v. Niels Egelund, professor, Danmarks Pædagogiske Universitet
3. Oplæg v. John Thesmer, President & CEO IctalCare
4. Oplæg v. René Van Laer, Leder af Hillerød Business College
5. Program for uddannelsesseminar

Sagsnr: 200707393

Arkiv: 1-34-76

6. EVENTUELT

MØDET SLUT:

NÆSTE MØDE:

Tirsdag den 6. november kl. 9.30-11.30.

Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

NOTAT

Telefon +45 48 20 50 00
Direkte 48205533
Fax +45 48 20 56 61
Web www.regionh.dk

EAN-nr: 5798001686327
CVR/SE-nr: 29190623
Journal nr.: xx
Ref.: xx

Dato: 5. oktober 2007

Bilag 1. Forslag til debatavis

Avisen trykkes i 7.500 eksemplarer og sendes til de 6000 borgere, der inviteres til borgerdialogmøde 17. november. Herudover sendes den til regionens kommuner og lægges ud på fx regionens biblioteker. For de ca. 200 deltagere på mødet vil debatavisen være ramme og inspiration for dialog. Avisen er på 12 sider i magasin-format, dvs. mindre end en gratis-avis, men samme papirkvalitet. Et første udkast på lay-out vedlægges.

I det følgende er gengivet en række artikler, som debatavisen tænkes at bringe, samt administrationens tanker, hvor der på nuværende tidspunkt ikke er konkret stof. Administrationens tanker og kommentarer er markeret med gult.

Forsiden

Udover at forsiden vil give et samlet billede af hvad regional udvikling kan være, og hvorfor det er vigtigt at tænke langsigtet, strategisk og på tværs, vil forsiden afspejle indholdet i avisens artikler, spots og citater med billeder i randen.

Forsideartikel

Hvilke visioner har vi for fremtidens Region Hovedstaden?

Det spørgsmål skal borgere og politikere tage stilling til i efteråret.

I den kommende tid skal Region Hovedstaden udarbejde en udviklingsplan, der vil sætte rammerne for, hvordan vi skal udvikle vores region til et af verdens mest attraktive steder at bo, arbejde og besøge. Skal vi nå målet, må der skabes en fælles udvikling af regionen på tværs af kommunegrænserne. Og der er mange spørgsmål, der skal tages stilling til: Hvordan skaber vi en hovedstad, der er blandt Europas førende? Hvordan får vi skabt et velfungerende trafiksystem, uden kø og trængsel på veje og skinner? Hvad er der brug for af nye uddannelser både for unge og voksne? Og hvordan kan vi udnytte potentialet hos regionens virksomheder og 29 kommuner, så vi sikrer, at vi sammen i regionen løfter vores del af landets miljøansvar for en bæredygtig udvikling?

Hvis udviklingsplanen skal blive en succes til glæde og gavn for os alle, er det vigtigt, at den kommer til verden ved en proces af dialog med alle regionens aktører og borgere. Derfor har Region Hovedstaden i løbet af efteråret afholdt en række konferencer og seminarer, hvor regionens hovedinteressenter har haft mulighed for at komme til orde og den 17. november er 200 borgere inviteret til et dialogmøde om fremtidens Region Hovedstaden. Deres visioner bliver politikernes grundlag for den endelige udviklingsplan. Hen over foråret, hvor den endelige udviklingsplan vil blive udviklet vil Regionen Hovedstaden ligeledes arrangere forskellige dialogaktiviteter for at alle borgere har mulighed for at komme til orde og give deres holdning til kende om, hvorledes de finder udviklingsplanen skal se ud. Har du også en mening eller hvis du har lyst til at deltage i arrangementet den 17. november 2007 kan du maile til borgerdialog@regionh.dk

Som inspiration og oplæg til debat har Region Hovedstaden udarbejdet denne debatavis, hvor forskere, debattører og en fremtidsforsker giver deres bud på de udfordringer, der skal tages hånd om.

Udviklingsplanen skal vedtages inden sommeren 2008. Men inden vil vi gerne høre hvad du ønsker af planen, og hvilke idéer du har til, hvordan vi får løst regionens udfordringer nu og på sigt. Som regionspolitikere ønsker vi, at du får mulighed for at kvalitetssikre vores arbejde, så vi kan sikre livskvalitet og velfærd for regionens borgere. Og der er rigelig at tage fat på!

Udfordringer vil vi gerne høre dit bud på ved dialogmødet!

Alle resultaterne fra dialogmødet skrives ind i "Borgernes Idékatalog," som vil indgå i drøftelserne om hvad udviklingsplanen skal indeholde. Kataloget får du og regionens 41 politikere samt pressen med samme dag. Interesserede kan downloade idékataloget på www.regionh.dk fra d. 19. november.

Side 2

Hvad er en regional udviklingsplan?

En regional udviklingsplan er en regional vision og overordnet strategi for regionens udvikling i de kommende år. Den regionale udviklingsplan er tænkt som en samlende paraply for en række strategier og planer for den regionale udvikling. Med andre ord bliver planen en rettesnor for alle nye initiativer i regionen.

Den regionale udviklingsplan skal ud fra en helhedsvurdering beskrive en ønskelig, fremtidig udvikling for hele regionen, dens byer, landdistrikter og udkantsområder:

- Natur og miljø, herunder rekreative formål
- Erhverv, inklusive turisme
- Beskæftigelse
- Uddannelse
- Kultur

Derudover skal den regionale udviklingsplan redegøre for

- Den fremtidige udvikling og den statslige og kommunale planlægning for infrastruktur
- Sammenhængen med regionens eventuelle samarbejde med tilgrænsende landes myndigheder om plan- og udviklingsmæssige emner
- Handlinger, der følger op på udviklingsplanen

Kilde: Planloven

Bogernes mening bliver hørt

Den 17. november er 200 repræsentativt udvalgte borgere til dialogmøde, hvor de udarbejder et idékatalog om fremtidens Region H til politikerne. Derudover bliver kommuner, interesseorganisationer og erhvervsliv hørt. I løbet af efteråret bliver der desuden holdt en række konferencer inden for de forskellige temaer.

Udviklingsplanen skal vedtages inden sommeren 2008.

BOKS: Hvad er en borgerhøring

200 borgere har hovedrollen på høringen. Deltagerne bliver inddelt i mindre grupper hvor de får mulighed for at formulere deres visioner for en region i verdensklasse og give konkrete forslag og idéer til at nå målet. Det hele samles i ”**Borgernes Idékatalog**” for Region Hovedstaden.

Dialogmødet indledes med oplæg til dagens debat af regionsrådsformand Vibeke Storm Rasmussen og formand for Underudvalget for Regional Udvikling Benedikte Kiær. Ved høringens afslutning får alle deltagere overrakt første udgave af dagens arbejde.

Illustration: Tids- og procesplan for RUPen i skematisk form og med tekst, der forklarer ’slagets gang’. Den politiske arbejdsplan for hele processen – evt. i kommenteret skemaform og evt. med oversigt over videre debatmuligheder.

Faktaboks om regionens opgaver – også ifht. Stat og kommuner.

Kort over regionen med de 29 kommuner.

Side 3

Indlæg af Vibeke Storm Rasmussen, Regionsrådsformand (med foto)

Fremtidens hovedstadsregion – har du nogle gode ideer?

Danmark har i kølvandet på regeringens strukturreform fået fem nye, store regioner. Region Hovedstaden er landets eneste storbyregion. Vi producerer 40 % af landets bruttonationalprodukt, og 30 % af landets befolkning har valgt at bo her. Vi er derfor vækstmotor, så hele landets vækst og velstand påvirkes af, hvordan det går hos os i hovedstaden.

Hovedstadsregionen er generelt inde i en positiv udvikling. Vi har gode jobmuligheder, et rigt kulturliv, rekreative områder, en udbygget infrastruktur, gode uddannelsesmuligheder og en stærk forskningssektor. Men det er ikke givet, at den udvikling fortsætter. Vi er i hård konkurrence med andre storbyer, og skal vi klare os, kræver det at vi sammen beslutter hvor vi vil hen og arbejder målrettet efter det .

Vi politikere i regionsrådet har af regeringen fået til opgave at lave en samlet vision og sætte pejlemærker for regionens samlede udvikling. Dette skal ske gennem udarbejdelse af en ”regional udviklingsplan”, som skal afspejle regionens kvaliteter og styrker. Samtidig skal den også fokusere på de konkrete udfordringer, vi har som en storbyregion.

For os politikere i regionsrådet er det afgørende, at udviklingsplanen afspejler den virkelighed, som vi, der bor og arbejder i regionen oplever. Det er derfor vigtigt at regionens borgere er med til at forme den regionale udviklingsplan og bidrage med deres synspunkter, visioner og holdninger til, hvordan fremtidens hovedstadsregion skal udvikle sig.

I dette debatoplæg kan du læse eksperter og borgeres syn på regionens vigtigste udfordringer og deres bud på, hvad det især er vigtigt at diskutere. Forhåbentlig sætter det nogen tanker i gang hos dig og giver dig lyst til at deltage i debatten. Det er min forhåbning, at vi gennem samarbejde og dialog får skabt en god udviklingsplan og en bæredygtig vision for Region Hovedstaden.

Indlæg af Benedikte Kiær, formand for regionens underudvalg for regional udvikling (med foto)

Udvikling af vores region vedkommer os alle

Hovedstadsregionen er geografisk den mindste af Danmarks fem regioner, men vores region dækker over større forskelle og variationer. Fra det hektiske byliv på Rådhuspladsen til de fredfyldte solnedgange ved Sjællands nordkyst. Fra forstadsmiljø i Ishøj til transportknudepunkt i Høje Taastrup. Samtidig skal hovedstadsregionen ses i sammenhæng med både Skåne og Sjælland, hvor flere og flere pendler til og fra.

Regional udvikling handler om at skabe sammenhæng i de rammer, som vedrører os alle. Sammenhæng på tværs af myndigheder og sammenhæng på tværs af offentlige opgaver og investeringer.

Regionens udvikling vedkommer således alle i regionen – borgere, politikere, erhvervsfolk og forskere. Regionsrådet og det udvalg, som jeg er formand for og hvor vi arbejder med regional udvikling, har set på, hvor de største udfordringer for vores region er. I den første udviklingsplan for Region Hovedstaden har vi valgt at fokusere på trafikale infrastruktur, uddannelse og miljø.

Trafikal infrastruktur

Effektiv og sammenhængende infrastruktur - både veje og kollektiv trafik - giver os mulighed for at bo og arbejde, som vi ønsker. Det skal være nemt at skifte mellem de forskellige transportformer og vi skal undgå at sidde fast i lange køer. Og når vi planlægger fremtiden, skal vi også huske, at infrastrukturen skal tænkes sammen med, hvordan vi indretter vores byer, hvor vi ønsker at bo og hvilke virksomheder, der placeres hvor.

Hvad er din vision for trafikken i hovedstadsregionen? Hvad ser du som de største problemer, og hvordan mener du, at vi kan løse dem?

Uddannelse og udvikling af arbejdsstyrken

Region Hovedstadens udvikling er betinget af et højt videns- og uddannelsesniveau hos regionens borgere. Vi er langt mere afhængige af viden end de øvrige regioner. En af forudsætningerne for en veluddannet befolkning er, at der er kvalitet og tårnhøj faglighed i alle uddannelser - lige fra folkeskole over gymnasier og erhvervsuddannelser til universiteter og efteruddannelser.

Vi skal derfor sikre, at den enkelte borger får gode muligheder for uddannelse og dermed livskvalitet og mulighed for at udfolde sine evner. Og derudover er det nødvendigt for vores velfærd, at virksomhederne kan få medarbejdere med de rette kompetencer.

Hvad er dine ønsker til uddannelsessystemet?

Miljø

Den globale opvarmning og et bedre miljø er vor tids udfordringer. Luftforurening og CO2-udledning, støjproblemer, rent grundvand og miljøfarlige affaldsstoffer er alle områder, som kræver vores opmærksomhed, fordi de er forudsætninger for sundhed og livskvalitet.

Vi har nogle kvaliteter, som vi skal holde fast i og videreudvikle. Vores region har en grøn profil og et godt nærmiljø med de mange grønne områder og den korte afstand til vand og strand.

På samme tid har vi nogle fremsynede kommuner, erhvervsvirksomheder, og universiteter, som aktivt arbejder med miljø og energibesparende initiativer.

Hvad ser du som vores største miljøudfordringer? Hvilket nærmiljø kunne du tænke dig, og hvad kan virksomheder og enkeltpersoner gøre for at skåne miljøet?

Vi glæder os til at høre din holdning!

Faktabokse om regionen

- Geografiske forhold, befolkning, særlige kendetegn
- Befolkning, areal og andre nøgletal (trængsel, uddannelsespladser etc) evt også i sammenlignelige storbyer.
- 'Vidste du at', med informationer om regionen; fx vi er xx/de fleste mennesker på mindste areal af de 5 danske regioner.
- Boks om hvad en "vision" er, på hvilken måde den kan udtrykke en helhedstænkning, og hvordan den kan bruges som sigtelinie til at skabe handling, herunder med eksempler på kendte (samfunds)visioner.

Side 4, 5, 6, 7

Interview med Greg Clark fra OECD.

Temaartikel om internationale forhold. Fx hvordan hovedstæder og storby-metropoler ser ud i udlandet, faktiske udviklinger og udfordringer? Hvad arbejder de på af udvikling nu? Hvilke erfaringer har de med indsatser? Også gerne utraditionelle indsatser. Hvem skal involveres for at det rykker? Skaber metropoler mere afstand end sammenhold? Ex fra London, hvor erhvervsdrivende efterspurgte og initierede udviklingsorganer.

Artiklen er færdig og godkendt tirsdag den 9. oktober 2007.

Interview med Administrerende Direktør Birgitte Thygesen, Biogen Idec

Biogen Idec frygter mangel på veluddannede medarbejdere

Nogle af de forhold, som for syv år siden var medvirkende til, at biotekvirksomheden Biogen Idec valgte at placere en kommende produktionsenhed i Region H, har ændret sig. Det gælder efterspørgslen på arbejdskraft, men også indrejse- og integrationspolitikken.

Af Benthe Vestergård

Administrationsdirektøren i Biogen Idec, Birgitte Thygesen, bliver ofte spurgt om, hvorfor den amerikanske biotekvirksomhed, der fremstiller lægemidler til behandling af kræft- og immunsygdomme, slog sig ned i Hillerød. Det kan og vil hun godt svare på.

- Men det er snart syv år siden, beslutningen blev truffet, og siden har verden ændret sig. Hvis virksomheden skulle beslutte sig i dag, måtte vi grundigt undersøge de samme forhold og ud fra de aktuelle oplysninger vurdere, hvorvidt vi kunne få de medarbejdere, vi har behov for, siger Birgitte Thygesen.

Det er gået fint for Biogen Idec med at finde de første 200 medarbejdere til pakkeriet og til administrationen i Hillerød, hvor der er rekrutteret både i og uden for Danmark. Men det ventes at gå noget mere trægt med rekrutteringen af de næste 200 medarbejdere, som skal medvirke i produktionen af lægemidler fra 2009 og de tilhørende kvalitetsfunktioner. Så trægt, at den netop afgåede administrerende direktør for Biogen Idec i Hillerød, Paul Coleman, for nylig efterlyste politisk handling nu.

- Vi har en god dialog. Nu har vi brug for, at politikerne løber med bolden for at sikre, at virksomhederne i Danmark kan tiltrække og ansætte medarbejdere fra udlandet, og at der er stærkt fokus på integration, uddannelse og opkvalificering af medarbejdere i Danmark, siger Birgitte Thygesen.

Medicon Valley et trækplaster

Biogen Idec efterspørger her og nu især medarbejdere med kompetencer til at gå ind i driftsfunktioner og støttefunktioner. Hvis virksomheden på længere sigt også vil vælge at lægge nogle forsknings- og udviklingsfunktioner i tilknytning til produktionen i Hillerød, vil behovet for forskere stige.

- Vi har blandt andet valgt Danmark på grund af Medicon Valley. Medicon Valley kan blive stærkere som biotekregion og til at tiltrække såvel virksomheder som arbejdskraft inden for biotekindustri- og forskning.

Men det kræver, ifølge Birgitte Thygesen, at der fokuseres meget på uddannelse og forskning – lige fra at skærpe interessen hos de helt unge for de naturvidenskabelige uddannelser og til at styrke muligheden for, at de færdiguddannede på universiteterne fortsætter med at tage en ph.d.

- Der er behov for, at flere søger til de naturvidenskabelige uddannelser, og vi kan godt regne ud, at der ikke bare nu, men også fremover kan opstå problemer med at rekruttere veluddannet arbejdskraft. Det er nødvendigt for at tiltrække og fastholde både danske og udenlandske virksomheder i Danmark, at man sikrer, at der er kvalificerede

og kompetente medarbejdere i regionen, og at vi kan tiltrække medarbejdere udefra, pointerer Birgitte Thygesen.

Behov for bedre integration

Biogen Idec ansætter gerne medarbejdere fra udlandet – der er 15 nationaliteter ansat på nuværende tidspunkt – og virksomheden ønsker at være en multikulturel arbejdsplads.

- Her er vi desværre stødt på et problem. Det er bekymrende, at vi i en globaliseret verden oplever, at medarbejdere med anden etnisk baggrund end dansk stadig har svært ved at blive integreret i Danmark. Det kan regionen måske ikke ændre på, men den kan have en holdning til, at alle medarbejdere uanset etnicitet skal integreres i arbejdsstyrken, mener Birgitte Thygesen.

De aktuelle udfordringer med blandt andet at få kvalificeret arbejdskraft rokker imidlertid ikke ved de gode grunde til, at Biogen Idec valgte at placere virksomheden i Hillerød. Birgitte Thygesen var før jobbet i Biogen Idec ansat i Copenhagen Capacity, hvor hun var med til at arbejde for, at virksomheden valgte at lægge sin nye produktionsenhed i regionen.

- Samarbejdet med Hillerød Kommune som den primære samarbejdspartner har været godt i hele forløbet siden 2001. Det samme har det været med en lang række andre offentlige myndigheder, der var og fortsat er involveret. Der var i det hele taget en stor interesse fra alle, der skulle supportere os – og support har man brug for, når man starter på en bar mark, lyder det fra Birgitte Thygesen.

Også infrastrukturen er i top – Biogen Idec oplever ingen problemer med at få leverancer til og fra pakkeriet og byggeriet og regner heller ikke med at få det, når produktionsvirksomheden starter om et par år.

- Men set fra et medarbejdersynspunkt er det selvfølgelig vigtigt, at der er et effektivt offentligt transportsystem og gode motorveje til og fra Hillerød, slutter Birgitte Thygesen.

Interview med Fremtidsforsker Anne Skarre

Region Hovedstaden anno 2040

Hvordan ser det hele ud i 2040? Uddanner vi os som gale? Går vi med iltmasker pga. forurening? Og er naturen blevet brolagt? Fremtidsforsker Anne Skare Nielsen giver sit bud på, hvad der venter os i 2040.

I 2040 kører vi i intelligente biler, arbejder mindre og sundhed og miljø har høj prioritet. Fremtidens København bobler af oprør og nye tanker. Det vurderer Anne Skare Nielsen, fremtidsforsker og partner i firmaet Future Navigator.

Som fremtidsforsker siger hun ikke noget om ”sandheden” eller ”hvad der vil ske”. Hun arbejder med, hvad der bliver meningsfuldt for folk. Og mening flytter og forandrer sig og gør ofte vores nutid så normal, at vi har svært ved at forestille os noget andet.

Anne Skare Nielsen forudser, at befolkningen i Region Hovedstaden er en blandet landhandel af mennesker, masser, individer, klubber og mystiske konstellationer. Der er oprør mod gamle vaner og traditioner, og nyt er blevet et fyord. Familiemønstrene er lavet om og er en cocktail af alle mulige mennesker – muslimer, kristne, ateister m.fl. - man har respekt for, at folk er forskellige. Folk vil have originalitet, ro og balance. Væk er superstressede småbørnsmødre og -fædre på vej op ad karrierestigen. - Vi har fire dages arbejdsuge og tre dage fri. På arbejdspladsen arbejder man i et roligt tempo. Folk har været stressede i 2000. Men i 2040 har man erkendt, at man må geare ned. Man for det bedste ud af folk og ikke det meste ud af folk. Vi kommer sent og går tidligt fra arbejde. I 2040 har man brug for ritualscener – hjemmet er kun til fritids- og familieliv, i sommerhuset har vi ingen teknologi og store dele af Amager har ikke netadgang, siger Anne Skare Nielsen.

Bilfri og levende byer

Anne Skare Niensens bud på byen i 2040 må være en drøm for mange borgere og miljøfolk. - I 2040 er bykernerne lukket af. Man bor mindre og boligerne er fleksible – filosofien stort er godt er erstattet med småt men godt. Man spiser som regel ude, så der er ikke brug for store samtalekøkkener. Folk vil have plads til at gå tur, rulle på rulle-skøjter, lege i parken mm. Man vil have noget grønt og levende at være i og kigge på – også i byerne. Man kører med offentlig transport, cykler og kører i andelsbiler i byerne. Den offentlige transport er gratis og bilerne parkerer sig selv. På landet kører man stadig i biler. Men de er GPS-styrede og miljøvenlige. På motorvejen kører bilen selv, så man kan sidde og sove eller læse avis på vej til Køln.

Det regner, men miljøet har det godt

Miljøet har det godt i Danmark i 2040, men vejret bliver anderledes. Det vil regne og blæse meget i Danmark. Derfor er mange af de højhuse og glasbyggerier, vi ser i dag væk, mener Anne Skare Nielsen. – Danmark har satset på clean-teknologier og grøn teknologi. Vi har været foregangsland – presset af omstændighederne. Vi har udviklet huse, der producerer mere energi end de bruger. Og højhuse, der renses luften, når det

blæser. Naturmæssigt har man holdt fast i de grønne område. Folk går meget op i sundhed og miljø, natur og omsorg. Det er vigtige værdier, som bliver prioriteret højere end forbrugsgoder.

Uddannelse er ikke så vigtigt

I dag er uddannelse standardsvaret på alt, som man ikke kan finde ud af. Det ser man anderledes på i 2040. – Der bliver status i at være arbejdsmand og tømrere, revisorer, og teknisk uddannede er cool. Man får information og uddannelse, der hvor man skal bruge den. Så mange uddannelser vil minde om sygeplejerskeuddannelsen, hvor teori og praksis i højere grad er kombineret, siger Anne Skare Nielsen. Hun tror, vi i regionen stadig vil leve af at være gode til innovation og kreativitet, og vi vil fremstille unikke produkter med højt vidensniveau, fx bøger, intelligence software, genbrugsmobiltelefoner, kunsthåndværk mm. Men arbejdspladserne har ændret kultur – man gider ikke holde endeløse møder og se lange powerpoints. Der er fokus på ældre medarbejdere og gammel viden. Sjæl og ånd bliver værdsat, og man gør mere ud af overlevering. Det er ikke ungt og hypet som i 2007, siger Anne Skare Nielsen.

Interview med Formand for Vækstforum, Jørgen Christensen

Fra skrivebord til virkelighed

Erhvervsstrategien for Region Hovedstaden nærmer sig sin ét års fødselsdag, og flere af initiativerne er godt på vej til at blive realiseret. Men udfordringerne er ikke blevet mindre undervejs. Det trafikale pres er stigende, og der mangler veluddannet arbejdskraft.

Af Benthe Vestergård

- Der skal tænkes langt, og vi skal have nogle redskaber, som gør, at vi løbende kan følge med og justere på såvel infrastrukturen som indsatsen på arbejdsmarkedet. Det er ikke nok med statusrapporter i ny og næ, hvor problemerne kan vokse sig større uden, at vi i tide ser det.

Formanden for Vækstforum Jørgen Christensen (V) hviler ikke på laurbærrene, selv om Vækstforum allerede for snart et år siden fremlagde en erhvervsstrategi med 33 konkrete initiativer og med ca. én milliard kroner i ryggen at gøre godt med de næste seks år.

- Vi ser et stigende trafikalt pres i København og omegn. Det har afgørende betydning for virksomhederne, at de hurtigt kan få og komme af med leverancer, og medarbejderne skal kunne komme hurtigt til og fra arbejde. Vi har brug for en smidig og vel-fungerende infrastruktur, hvis trafikken ikke skal sande til, som vi ser det i andre storbyer, påpeger Jørgen Christensen.

Jørgen Christensen ser nødt, at trafikproblemerne vokser i en grad, så den eneste umiddelbare løsning er restriktioner i form af bompengge eller spærretid. Han mener, at der skal tænkes langsigtet nu i form af en udbygning af bl.a. vejnettet.

- Der er allerede taget et godt initiativ med ring 3, men der er også brug for en ring 5 og en havnetunnel. Trafikmønsteret har ændret sig. I gamle dage skulle folk fra periferien og ind til byen på arbejde. I dag er det ikke ualmindeligt, at man skal på tværs af den udmærkede fingerplan.

Veje til en metropol

Men infrastrukturen skal ikke bare hænge sammen i regionen, den skal også hænge sammen mellem regionerne. København skal, ifølge erhvervsstrategien være Nordeuropas metropol, som tiltrækker både udenlandske virksomheder, internationale kongresser og store events.

- Derfor skal vi også tænke stort. Vi skal have gode trafikforbindelser til region Sjælland og til Skåne, til Hamborg og Berlin. Som regionspolitikere skal vi både arbejde for en bro til Femern og mellem Helsingør og Helsingborg, mener Jørgen Christensen. Der er imidlertid kamp om ressourcerne til at udbygge infrastrukturen både lokalt, regionalt og landsdækkende.

- Ressourcerne er ikke ubegrænsede, og vi skal argumentere godt for, hvorfor trafikforbindelserne skal udbygges i hovedstadsregionen samt til og fra regionen. Men en tredjedel af landets befolkning bor her, og skal vi være en metropol, der også trækker international interesse, er vi nødt til at få en bedre infrastruktur, som også om 15-20 år

gør regionen til et attraktivt sted at bo og arbejde, besøge, drive virksomhed i og afholde kongresser i. Derfor ser jeg meget gerne en regional udviklingsplan, der er opmærksom på det stigende trafikale pres og på i god tid at planlægge os ud af problemerne, lyder det fra Jørgen Christensen.

Flere i arbejde

Mobilitet er også kodeordet, når det gælder arbejdsmarkedet. Jørgen Christensen er bekymret over de vanskeligheder, som bl.a. den amerikanske biotekvirksomhed Biogen Idec har med at skaffe veluddannet arbejdskraft.

- Regionen er meget fokuseret på beskæftigelsessituationen, som byder på nogle paradokser. Fem procent af akademikerne er arbejdsløse – det er en opsigtsvækkende høj arbejdsløshed. Vi skal finde ud af hvorfor og have iværksat omskoling og videreuddannelse. Her spiller jobcentre en afgørende rolle. Hvis alle jobcentre i regionen var lige så gode til at få folk i arbejde, som det bedste center vi har, så ville der være 24.000 flere i arbejde, pointerer Jørgen Christensen.

Derfor er et af de 33 initiativer i erhvervsstrategien at få lavet et kompetenceregnskab for hele Øresundsregionen. Regionens udbud af kompetencer hos arbejdsstyrken skal kortlægges, det samme skal virksomhedernes efterspørgsel, hvorefter udbuddet af uddannelser skal justeres.

- Kompetenceregnskabet, som vi er godt i gang med at få udarbejdet, skal være et løbende redskab til justering af udbud og efterspørgsel af arbejdskraft, siger Jørgen Christensen.

Et andet initiativ, som er godt på vej, er et regionalt center for udenlandsk arbejdskraft. Der skal etableres et sekretariat, der giver hurtig og effektiv service og information om en lang række lovgivningsmæssige og praktiske forhold vedrørende udenlandske medarbejders ophold i Danmark. Den service er i dag spredt over en række instanser.

- Nogle projekter er mere highlightede end andre, selvom vores 33 initiativer er lige stillede. En god infrastruktur og en veluddannet arbejdsstyrke er en forudsætning for flere af de øvrige initiativer – det gælder både tiltrækning af virksomheder, turister, kongresser og events, lyder det fra Vækstforums formand.

Interview med Mikkel Rasmussen, RED Associates

Forskellighederne giver puls

Kan man give en fælles karakteristik af Region Hovedstadens borgere? Eller er vi mere forskellige end ens? Og hvad skal vi styrke for at bevare regionen som et attraktivt sted at bo, uddanne og arbejde i? Mikkel B. Rasmussen, partner i Reklamebureauet Red Associates giver sit bud på, hvilke veje vi skal gå.

Mikkel B. Rasmussen synes, vi er mere forskellige end ens i Region H, men ser det som et plus. Alle slags mennesker er repræsenteret og derfor finder man mange forskellige livsstile, holdninger og forbrugsmønstre. Og forskellighederne skal dyrkes over hele regionen fremover. Det værste, der kan ske, er, at det hele bliver en ensartet masse, som han udtrykker det. - Det er sammenstødet mellem livsstil og kultur, der giver pulsen og inspirationen. Det er selvfølgelig meget tydeligt i København, men det samme gælder også for de mindre byer i regionen, siger Mikkel B. Rasmussen.

Storby, forstæder og landliv

Mikkel B. Rasmussen mener, Region H har en fantastisk fordel i at have storby, forstæder og landliv inden for et relativt lille areal. Det betyder, at folk kan flytte sig alt efter livsfase og behov. Fx ser han et fast mønster i, at mange unge bor i København og lever det intense storbyliv, mens de tager en uddannelse og er i starten af deres karriere. De bruger byens kulturelle tilbud og suger til sig af storbyens dynamik. Når børnene kommer til, flytter de ud til forstæderne, fx Lyngby, Vanløse og Bagsværd. Her kan de få mere plads og ro – vilkår, mange synes, er gode for børn. Men de er stadig tæt på storbyens inspiration, udfoldelsesmuligheder og internationale stemning.

Hvis livet kræver mere plads, kan man flytte længere væk, fx til Frederikssund, Gilleleje eller Bornholm. Mulighederne er der, og det gør Region H unik. - Der er en markant arbejdsdeling mellem by og land. Jo tættere vi kommer på hovedstaden jo flere veluddannede, rige, internationale, rejsende, medieforbrugende mennesker finder man. Og det er her, der er mange vidensvirksomheder – de har brug for storbyens dynamik og den centrale placering. På landet er det i højere grad håndværk og produktionsvirksomheder, der dominerer, siger Mikkel B. Rasmussen.

Bevar forskellighederne

Det er en stor udfordring for Region H at bevare forskellighederne, mener Mikkel B. Rasmussen. Der skal arbejdes bevidst på, at København stadig kan rumme alle slags mennesker. Og det kræver boliger, der også er til at betale for lærere, sygeplejersker, håndværkere m.fl. - Hvis byen kun består af de højtflyvende reklamefolk og velbeslåede advokater, så bliver byen for ensartet og den mister sin puls. Der er lavet masser af undersøgelser, der viser, at puls kommer af variation og tæthed. Det giver liv. Og liv og forskellighed er det en storby har brug for og sådan nogle som mig lever af, siger Mikkel B. Rasmussen. Han synes, København har gjort det godt de sidste 10-15 år. Der er flere forskellige butikker, og bydelene har fået identitet – man tager ikke længere bare til København – man kan tage til Nørrebro, Christianshavn mv. Det er en udfordring at blive ved med at udvikle disse miljøer.

Forskelligheden og det særegne skal også være kodeordene i provinsen. - Man skal tænke over, hvad det er for en identitet, man har – hvad vil man sælge sin by eller kommune på, så det tiltrækker folk? Der skal være steder, der tiltrækker økologer, steder der tiltrækker sejlere, det kan være etniske områder. Jeg synes desværre, jeg ser en ensretning, hvor alle vil have en Føtex. Men der er også byer, der holder fast i identiteten, fx Dragør, siger Mikkel B. Rasmussen.

Udfordringen for Region H

Mikkel B. Rasmussen ser den store udfordring for Region H i fortsat at gøre sig attraktiv for højtuddannet arbejdskraft fra ind- og udland. Det bliver afgørende for at bevare de videnstunge arbejdspladser i hovedstaden. Derudover skal man se på, hvor det er interessant at opbygge nogle erhvervmiljøer ude i regionen og sørge for en effektiv infrastruktur. - Jeg tror, der flytter 200.000 mennesker til København og omegn de næste 10 år. Den befolkningstilvækst vil gøre, at der bliver mere brug for nicher og områder med egen identitet. Hillerød har en højteknologisk erhvervsstrategi. Det kan være hårdt på den korte bane, men godt på den lange. Det er den slags langsigtede strategier, regionen skal have flere af, siger Mikkel Rasmussen.

Interview med samfundsdebator Henrik Dahl

Visionen skal være langsigtet

Hvad kan Region Hovedstaden i international sammenhæng? Hvor ambitiøst skal vi tænke i Regionen? Og hvad skal vi satse på i en globaliseret verden? Henrik Dahl, samfundsdebattør og chefanalytiker for analysefirmaet Explora, mener, vi skal tænke visionært, men realistisk.

Vi har masser at byde på, men..

Region Hovedstaden er et kraftfelt – kulturelt, uddannelses- og arbejdsmæssigt. Men vi er en lille brik i international sammenhæng, mener Henrik Dahl. Han vil gerne tænke stort, men giver ikke meget for pumpede visioner om København som en international metropol, der skal indeholde det hele. Han mener, man skal holde fast i identiteten som en europæisk storby med bevidstheden om en historisk tradition. Og en ny vision for Region Hovedstaden skal være lige så ambitiøs og gennemtænkt som fingerplanen. – Fingerplanen er et hovedværk i den rettidige omhus historie. Man har undgået et plankaos og folk kan stadig komme ud af byen og have det rart. Det er en udfordring at bevare dyderne i fingerplanen, nu hvor den er opfyldt. Ambitionen for Region Hovedstadens regionale udvikling skal være langsigtet, så der ikke opstår en række hovsaløsninger, der ødelægger mulighederne for et stærkt København, der har trådt helt ud i regionens hjørner, siger Henrik Dahl.

Han tror derfor, det er vigtigt, at hele Regionen opleves som ”beboelig” og værd at se. - Jeg ved, fordi jeg godt kan lide at se mig omkring i fædrelandet, at der er mange skønne pletter rundt omkring i regionen. Men hvis ikke vi skal have en situation, hvor nogen bor på Rådhuspladsen og resten er frustrerede, er det nødvendigt, at vi får øjnene op for *hele regionen*. Det handler til en vis grad om, hvad der er af tilbud – men det handler også om en slags værdikamp. Jeg tror stadig, der er langt længere fra København til Hundested, end der er fra Hundested til København. Sådan nogle ting er gode at se på, hvis regionen overhovedet skal give mening.

Regionen skal tænke i samspil

Henrik Dahl synes, København og omegn har en masse at byde på. Men i attituden synes han nogle gange, at man enten tænker meget småt eller også tænker for urealistisk. - Fx bliver vi aldrig den suverænt vigtigste by i Norden. Vi er en stor vigtig spiller, men ikke noget enestående. Men det gør jo ondt i folks selvfølelse, at København ikke er nogen verdensby. København er en regional storby. Man tror nogle gange, man kan spise kirsebær med de store verdensbyer som Tokyo og New York. Man skal hellere tænke i samspil. Fx har vi fremragende uddannelsesinstitutioner, der er konkurrencedygtige. Derfor skal vi satse på at udbygge samarbejdet med uddannelsesinstitutioner i andre lande. Det samme kan man gøre inden for alle mulige andre områder, siger Henrik Dahl.

Henrik Dahl mener også, vi skal tænke ud over voldene og ikke være så nationalromantiske. - Hvis tingene ikke er opfundet af vores egne, så synes vi slet ikke, det dur. Fx inden for arkitektur. Der har vi i mange år kun valgt danske arkitekter. Det er ved

at bløde op – men opblødningen skulle have fundet sted for mange år siden. Man skal med andre ord tænke åbent og realistisk, siger Henrik Dahl.

Samarbejde med Region Sjælland

Henrik Dahl synes, man i strukturreformen skulle have taget skridtet fuldt ud og gjort hele Sjælland til Region Hovedstaden. – Næstved og Sorø forholder sig også til København. Der er en masse mennesker fra Region Sjælland, der pendler frem og tilbage. Det havde været bedre for trafik, miljø mm. med en stor region. Det ville have givet en mere smidig ressourceanvendelse. Derfor er det vigtigt at satse på et samarbejde med Region Sjælland. Særligt ift. infrastruktur, trængsels- og miljøproblemer. Fx er både S-togs- og regionaltogsnettet presset til det yderste. Der kan ikke køre flere tog. Der skal jo være et signal mellem hvert tog. Og bilerne skal finde en parkeringsplads, siger Henrik Dahl.

Kommunerne skal kigge ud over grænsen

Henrik Dahl mener desuden, at regionen har en vigtig rolle i forhold til at få kommunerne til at se på tværs af kommunegrænserne og se i helheder. Men han ser oplagte problemer, da kommunerne i mange tilfælde vil profilere sig selv og har mange interne hensyn. - Det ville være lettere, hvis det hele blev samlet under en hat. Så regionens opgave er at få folk til at se fordelene ved at gå samme vej inden for vigtige områder som trafik, uddannelse og miljø. I virkeligheden er kommunernes borgere heller ikke interesseret i, hvilken del af statsmagten, der løser disse opgaver. Folk ved jo også dårligt, hvad deres lokal- eller regionalpolitikere hedder. Men borgerne er interesseret i, om skoler, daginstitutioner og ældrepleje fungerer i kommunen, siger Henrik Dahl.

Så kodeordene for den regionale udvikling er, i følge Henrik Dahl, langsigtede helhedsløsninger inden for boliger, infrastruktur, miljø og uddannelse. Løsninger der går på tværs af kommunale og regionale grænser og som tænker samarbejde som en del af løsningen både nationalt og internationalt.

Interview med en række borgere fra forskellige geografiske dele af regionen, også her konkretiseres temaoverskrifterne, men denne gang med borgerbriller – fx hvad forstår du ved 'bæredygtig vækst'? Hvilke kompetencer tror du, at det vil være vigtigt at have på arbejdsmarkedet i fremtiden? Kan du forestille dig noget, der ville kunne få dig til at droppe bilen til og fra arbejde?

Vi forestiller os at interviewe borgere fra lokale interessegrupper, som fx

- Et lokalt turistråd
- Et lokalt seniorråd
- Dansk Ungdoms Fællesråd - DUF
- En handelsstandsforening
- Dansk cyklistforbund

Det vil blive ganske små indlæg, der kan 'krydder' de større indlæg i avisen.

Temaartikler om trafik, uddannelse og miljø med bærende illustrative billeder (bilkøen...) – en side med hvert tema, hvor der er et større interview med en ekspert, en fakta boks og et par mindre interviews, der perspektiverer og giver modspil til hovedinterviewet.

Trafik

Interview med Otto Anker, Danmarks Tekniske Universitet

Handling eller trafikkaos

Bilerne holder i lange køer og togene er forsinkede. Derfor spilder vi dagligt tusindvis af arbejdstimer pga. af en trængt infrastruktur. Men hvad er løsningen i Region Hovedstaden? Flere veje, bompenge til København eller massiv investering i den kollektive trafik? Trafikforsker Otto Anker Nielsen fra DTU peger her på udfordringer og muligheder.

De fleste har vist prøvet at sidde i en bilkø, tromme på rattet og kigge på uret. Lige så mange har hørt en venlig stemme i DSBs højtalere fortælle om togforsinkelser pga. skinnebrud, nedfaldne ledninger mv. Otto Anker Nielsen mener, at en del af problemerne skyldes for dårlig planlægning og for få investeringer i den kollektive trafik. - Desværre har der ikke været så meget politisk prestige i at vedligeholde skinnerne som at klippe den røde snor over til en ny bro. DSB får skylden, men faktisk er det et politisk spørgsmål. Vejnettet er i et vist omfang blevet udbygget, men investeringerne har ikke været behovsstyret, men er sket efter devisen ”alle skal have noget”. Så når København og omegn har fået, så skulle Jylland også have, siger Otto Anker Nielsen. Investeringerne i det overordnede vejnet i hovedstadsområdet har ikke fulgt med trafikvæksten, og der er i dag køer på de fleste indfaldsveje og ringveje. - Bilisterne spilder meget tid. Men de sidder i bilen, fordi det stadig er lettere end at tage den kollektive trafik. Otto Anker Nielsen påpeger, at det er en myte, at alle der sidder på Helsingør-motorvejen bare kunne tage toget. Mange arbejder eller bor ikke tæt på en station og pendler på tværs af regionen.

Dårlig planlægning

Otto Anker Nielsen ser desuden mange eksempler på, at man i forbindelse med by- og erhvervsudvikling ikke har tænkt infrastrukturen med. Det betyder, at nye erhvervsområder ligger langt fra stationer og banenet, så der heller ikke kan bygges nye stationer. Derfor bliver løsningen for medarbejderne at tage bilen. Og så bliver køerne længere. Det er fx sket i de vestlige dele af Allerød, Hørsholm og Hillerød, nord for Farum og ser nu også ud til at ske i Nordhavnen.

Løsninger

Otto Anker Nielsen mener, der er flere ting, man kan gøre for at løse problemerne. Det er primært et spørgsmål om politisk vilje og investeringer. Han peger på følgende løsningsmuligheder:

- Man bygger i dag meget stationsfjernt fra både erhverv og boliger. Så der skal arbejdes med bedre planlægning af bebyggelse og infrastruktur og anlægges flere stationer.
 - I og mellem forstæderne kan man udbygge eksisterende veje, uden at det belaster miljøet voldsomt.
 - Den kollektive trafik skal udbygges på tværs af hovedstaden og regionen, fx en letbane langs ring 3 eller en ringforbindelse gennem Rødovre (ring 2½). S-togsnettet er også hårdt belastet. Lige nu er strækningen fra Svanemøllen til København H en flaskehals. En ekstra S-banetunnel i byen ville betyde, at man ville kunne køre flere tog og hele S-togs kapaciteten kunne øges. Derved kan passagerer også lettere komme ind til byen og derved få gavn af metroen.
 - Der kan anlægges overhalingsstrækninger og der er behov for en række mindre forbedringer fx dobbeltspor ved Fiskebæk (Farum) og bedre vendespor ved en del stationer.
 - Metroen kan udbygges med nye etaper – fx til Brønshøj/Husum og i Sydhavnen, om end det er meget kostbart.
 - Endelig kan der overvejes letbaner i radiale korridorer uden S-bane, fx Amagerbrogade, Tagensvej og langs Lyngbyvejen. Dette er mere overkommelige investeringer end en metro.
 - Bompeng er også en måde at regulere trafikken på. Det giver et bedre flow. Men det kan give problemer uden om byen, og det tyder derfor på, at det ikke er vejen frem. Man kan også lave gps-systemer med trængselsafgifter, der trafikalt virker bedre end bompeng.
- Roadpricing kan være samfundsøkonomisk rentabelt, men spørgsmålet er om rettidig omhu og samfundsøkonomisk rentable investeringer i veje og kollektiv trafik måske bedre løser problemerne?
- Park and ride og cykelparkering virker også. Det kræver ikke så store investeringer, kun areal til parkeringspladser, men det flytter kun få over i den kollektive trafik. Endelig kan man forbedre forhold for cyklister, fx med regionale cykelruter, ”grønne bølger for cyklister”, cykelruter der undgår lyskryds, osv.

Andre lande kan

Mange andre storbyer har været mere konsekvente i deres investeringer og har både metro, letbaner, sporvogne, og S-tog, og det giver en langt mere effektiv kollektiv trafik, end vi har i København. Det gælder en række storbyer i Europa. I Singapore har man lavet en samlet politik for arealanvendelse, trafik og byudvikling. De har også brugt nogle økonomiske kneb, som roadpricing. Provenuet er investeret på alle fronter og det har løst problemerne. Der er selvfølgelig forskel på Singapore og Region Hovedstaden. Men man kan sagtens finde inspiration og kernen i deres løsninger er planlægning og investering, siger Otto Anker Nielsen.

Interview med Professor Christian Wichmann Matthiessen, Københavns Universitet

Vi skal bo tættere i byerne

Byerne skal fortættes, hvis vi ikke skal blive kvalt i den individuelle trafik og de miljøkonsekvenser, den har. En tæt by giver mulighed for at udvikle den kollektive trafik. Det mener geografi-professor Christian Wichmann Matthiessen fra Københavns Universitet.

Vi kan sagtens bo flere i København og i de øvrige centrale kommuner i Region Hovedstaden, mener Christian Wichmann Matthiessen. Han kan se mange gamle erhvervsområder, der kan konverteres til boligområder og der er plads til fortætning i de gamle villa- og parcelhuskvarterer. Og det er det, der skal sættes på, når man tænker byudvikling og kollektiv trafik under en hat. Det vil også give nogle miljømæssige fordele. – Det gør det langt nemmere at udvikle den kollektive trafik, når folk bor tæt. Og når den kollektive trafik er effektiv, bliver den brugt – det viser internationale erfaringer. Vi mangler fx en ekstra S-banestrækning på tværs af byen og en ringbane, så man tager presset fra centrum og får nogle alternativer, siger Christian Wichmann Matthiessen. Men han mener også, det er vigtigt at tænke ud over Region Hovedstaden. Fjerntogsforbindelsen er vigtig, og man skal overveje højhastighedstog, så regionen tilknyttes det europæiske net – der er fx allerede højhastighedstog i Hamborg. Det er vigtigt at medtænke, når vi lever i en international verden.

Bilerne er kommet for at blive

Christian Wichmann Matthiessen synes, man fortsat skal udbygge det eksisterende vejnet – bilerne er kommet for at blive, som han udtrykker det. - Man mangler at få sluttet ringen fra Lyngbymotorvejen, via havne-området til Amagermotorvejen. Det må være en høj prioritet. Meget højere end en ring 5 – det er en investering i fingrenes vækst, som der ikke er belæg for.

Øresundsregionen gør det godt

Christian Wichmann Matthiessen mener fx, at infrastrukturen er godt planlagt i Ørestaden. Det er nemt at komme til og fra pga. broen, Øresundstogene, lufthavnen og metroen. - Den kollektive trafik var der først og så bygger man efter den. Derfor bruger folk den kollektive trafik. Det er avanceret byplanlægning og Amagers lokaltrafik er en succes.

I det hele taget synes Christian Wichmann Matthiessen, at Region Hovedstaden skal bruge ressourcer på at udvikle Øresundsregionen. - Det er et stort projekt, hvor de to sider kan etablere sig som en samlet enhed. Infrastrukturen virker langt hen ad vejen. Men på sigt skal man også tænke i en fordeling af kompetenceområder fx inden for sygehusvæsen og uddannelser. Der er værditilvækster i at få Øresundsregionen til at fungere optimalt og det vil være en gevinst for Region Hovedstaden, siger Christian Wichmann Matthiessen.

Interview med pendler

Mere sammenhæng

'Den kollektive trafik skal hænge bedre sammen, så den bliver nemmere at bruge, ligegyldigt hvor man skal hen. En overordnet planlægning skal sikre, at de kollektive transportmidler danner et netværk på kryds og tværs af regionen - fx mangler der virkelig en ringbane.'

Pendler Klavs Kofod

Interview med FDM

FDM: Flere veje og intelligent transportsystem

FDM mener, der er tre vigtige områder, når det gælder infrastruktur i Region Hovedstaden:

- Udbygning af vejnet. København har meget trafik, der skal ind til byen, igennem byen, rundt om byen og på tværs af regionen. En motorring 5 kunne lette en del på trængslen. En anden vigtig prioritet, mener FDM, er en havnetunnel, så ringen bliver sluttet.
- ITS - intelligent transportsystem. Udbygning af vejene tager tid, så indtil da er det smart med ITS. Det er GPS-styret information, der fortæller om sikkerhed på vejen, kan guide bilisterne til mindre trafikerede veje mv. Det gør flowet bedre. På ring 3 vil det også give mulighed for at bruge nødsporet i spidsbelastningstimerne. ITS skal desuden tænkes ind i alle fremtidige vejprojekter.
- Kollektiv trafik i samspil med biltrafik. Man skal erkende, at folk kommer langvejs fra og har lidt tid. Løsningen kan være parkeringspladser ved togforbindelser, der har mange togforbindelser. Her kan ITS også spille en rolle. Ved Malmø har man fx information på vejen, der fortæller, hvornår næste tog går og hvor man kan parkere.

Uddannelse

Interview med Direktør Eva Hofman-Bang, Erhvervsskolen CPH WEST

Uddannelse er nøglen i en globaliseret verden

De unge skal have en uddannelse, lyder mantraet. Men hvad er der egentlig galt med et ufaglært arbejde, og hvad med alle de unge, der er skoletrætte og gang på gang ryger ud af skolesystemet? Eva Hofman-Bang, direktør på erhvervsskolen CPH WEST, giver sit bud på nogle af svarene.

Eva Hofman-Bang er ikke i tvivl - Danmark skal satse på uddannelse, uddannelse, uddannelse. I en tid, hvor ufaglærte job forsvinder til lande med billigere arbejdskraft, og hvor robotter kan overtage mange funktioner, bliver uddannelse Danmarks mulighed for at klare sig. - Hvis vi skal klare os på sigt, er det helt centralt, at stort set alle får en uddannelse. Derfor skal der bruges ressourcer på at nå målet om, at 95% af en ungdomsårgang får en uddannelse. Og regionen skal spille en aktiv rolle som inspirator og koordinator, siger Eva Hofman-Bang.

Faglighed og styrkelse af selvværd

I sin stilling som direktør for erhvervsskolen, CPH West, har Eva Hofman-Bang udfordringerne inde på livet. Hun møder mange unge, der har alt for dårlige faglige kompetencer i læsning, skrivning og matematik og som kæmper med en masse sociale problemer. Og det er ofte disse unge, der falder ud af systemet og ikke får en uddannelse. – Det er meget uheldigt både for de unge selv og for samfundet. I fremtiden vil folk uden en uddannelse leve i kanten af samfundet. Så uddannelse betyder ikke alene noget for vores velfærd og konkurrenceevne. Det har også stor betydning for sammenhængskraften i vores samfund, siger Eva Hofman-Bang. Hun mener, løsningen er kompleks. Overordnet er en løbende kvalitetsudvikling en selvfølge. Men hun ser også opstramningen på folkeskoleområdet som vigtig, da mange unge synes, det er for svært fagligt, når de starter på en ungdomsuddannelse. Derudover skal bl.a. erhvervsuddannelser gøres mere enkle i strukturen. Der er alt for mange valg, og det er kun unge med et godt selvværd, der kan træffe så mange valg. Sidst men ikke mindst mener hun, at der skal arbejdes konsekvent med de unges sociale kompetencer og selvværd.

Vinderkultur og kvalitetsudvikling

På CPH West er strategien til at fastholde de svage unge og tiltrække stærke unge, at skabe en vinderkultur. Sport bliver brugt til at skabe sammenhold og lære de unge at kæmpe. – Det, der sker på boldbanen, er lige til at overføre til klasselokalet. Det handler om træning, samarbejde, kæmpe videre, når man taber, og glæde sig, når man vinder. Vi ønsker at skabe et miljø med stærke rollemodeller, der opsuger de svage elever. Hvor det er i orden at have ambitioner. Særligt erhvervsskolerne skal hele tiden arbejde på også at tiltrække stærke unge, så vi ikke blandt de unge opfattes som et andenrangs sted. Derfor deltager vi også i nationale og internationale konkurrencer, siger Eva Hofman-Bang.

Derudover arbejder CPH West konsekvent med kvalitetsudvikling. De benchmarker og forholder sig til resultaterne – der skal med andre ord findes løsninger. Og løsningerne findes ofte i dialog med de unge. - Vi skal tage de unge alvorligt. Det gør vi både ved at stille krav og vise, at vi har ambitioner på deres vegne. Men også ved at inddrage dem i løsningerne på de udfordringer, de står overfor. En gruppe, som skal have særlig opmærksomhed, er de tosprogede elever. De har ofte ekstra problemer pga. dårlige danskundskaber. Derfor indarbejder CPH West sprogundervisning i alle fag, siger Eva Hofman-Bang.

Mentorordning og coaching

Eva Hofman-Bang mener desuden, at man må arbejde offensivt med de unges sociale kompetencer. Hun møder flere, der har haft en rodløs opvækst og som har et meget lille selvværd. Det betyder, at de ikke kan sætte sig mål og hurtigt mister tråden, hvis de møder modstand. På CPH West har man derfor en række mentorer, der hjælper de unge. Desuden kontaktlærere, der både kan hjælpe med mere praktiske ting, men også kan coache eleverne, så de bliver klar over, hvad de ønsker af tilværelsen og skal gøre, hvis disse ønsker skal opfyldes. – Der er en række unge, der har fået for lidt af det man i gamle dage kaldte ro, renlighed og regelmæssighed. Og så har vi fx også mange tosprogede piger, der virkelig mangler selvværd. De skal også have en hjælpende hånd, siger Eva Hofman-Bang.

Interview med Fremtidsforsker Niels Bøttger-Rasmussen

År 2020 - Behov for uddannede mennesker, der kan tænke selv

En stærk faglig uddannelse er ikke nok i fremtiden. Der bliver større og større behov for mennesker med stærke sociale kompetencer, der kan lede sig selv, kan samarbejde og indgå i team. Evnen til at arbejde dialogpræget bliver ligeledes vigtigt – hvad er det kunderne vil have, hvordan tænker de internationale samarbejdspartnere mm. Det peger alt på siger fremtidsforsker Niels Bøttger-Rasmussen, der forudser massive problemer med at få tilstrækkelig uddannet arbejdskraft, hvis vi ikke satser massivt på uddannelse til alle og skaber et miljø, der også tiltrækker udenlandske vidensarbejdere.

En skarp profil

Uddannelsesinstitutioner i Region H skal specialisere sig på udvalgte områder. Det er ikke nok at være jævnt god til det hele i fremtiden – man skal have en skarp profil, mener Niels Bøttger-Rasmussen. Han mener, der skal sættes på:

- Innovation – medarbejdere i alle brancher skal lære at tænke innovativt og kreativt – de skal se muligheder og tænke nyt
- Kombination af uddannelse og erhverv – der skal skabes et bedre samarbejde mellem uddannelser og erhverv. Det kan både give erhvervet input og forbedre de studerende på det fremtidige erhvervsliv, fx i form af forretningsforståelse
- Sociale kompetencer – der bliver stor efterspørgsel på folk, der kan arbejde i team, har forståelse for kunder/brugere og som har kulturel forståelse – derfor skal disse kompetencer trænes på uddannelserne
- Mange kombinationsmuligheder mellem uddannelserne. I fremtiden vil mange forskellige fagligheder mødes. Derfor skal det være nemt at kombinere på tværs af uddannelsesinstitutioner
- Oplevelsesøkonomi – der skal skabes vilkår for udvikling af oplevelsesøkonomi, fx computerspil. Det kan bl.a. gøres ved at styrke uddannelser inden for dette område
- Internationalt udsyn – Uddannelsesinstitutionerne skal sætte på internationalt samarbejde og det skal gøres attraktivt at læse i udlandet.

Interview med Forfatter og samfundsdebattør Lars Olsen

Uddannelsessystemet taber de svage unge

Region Hovedstaden knækker på midten, hvis flere unge ikke får en uddannelse. Der skal gøres noget ved strukturen og kulturen i uddannelsessystemet, som lige nu er indrettet på middelklassens betingelser. Målsætningen med 95% uddannede på en årgang er vigtig, men der skal andet end uddannelsesvejledning til, mener Lars Olsen, forfatter og samfundsdebattør.

Lars Olsen synes, at tankegangen om ansvar for egen læring lyder smukt, men den egner sig ikke til den gruppe, som lige nu ikke får en uddannelse. Det gælder både en stor gruppe med anden etnisk baggrund, men også mange danske børn. - Den moderne skolekultur er individualiseret og lægger ansvaret over på eleverne og dermed også forældrene. Det er et skolesystem for den øvre middelklasse, siger Lars Olsen. Han mener, man skal sætte ind på to områder:

- I folkeskolen er man nødt til at arbejde med lektiecafeer og/eller heldagsskole. Skoleformerne skal kompensere for den ulighed, der er mellem forældre, så alle elever får støtte. Det vil forberede flere unge bedre til at videreudanne sig.

- De erhvervsfaglige uddannelser indeholder i dag for mange valg og moduler – de er også individualiseret. Uddannelserne skal forenkles, og eleverne skal gå i stamklasser, hvor de opbygger sociale relationer.

Lær af de gode eksempler

Lars Olsen mener, at regionen kan være med til at skabe foraer, hvor man diskuterer erfaringer og forsøg med uddannelse af svage unge. Der har fx været et succesfuldt projekt på fem produktionsskoler, hvor 80% af eleverne har gennemført trods massive faglige og sociale problemer. – Uddannelsen er bygget på håndværkerkultur med pligt, ret og klare rammer. Der er et fællesskab, og eleverne går sammen med en voksen håndværker. Uddannelsen bygger på kulturen fra arbejdermiljøet. Og det virker åbenbart bedre ift. de svage unge. Her skal de ikke sidde og lave deres egen personlige uddannelsesplan, og det skal man anerkende virker bedre for mange, siger Lars Olsen.

Miljø

Under temaet miljø kommer der en artikel med Formanden for Friluftsrådet og Direktør Sten Skjold Jørgensen, Novozymes. Disse to artikler skulle ligge klar fredag den 5. oktober 2007

Derudover, hvis tiden tillader det, vil der også indgå en artikel med Professor Stephan Anderberg, Lunds Universitet eller Professor Hans Thor Andersen Københavns Universitet.

Side 12 - Bagsiden

Quiz: "Hvor godt kender du din region":

'Tip en 13'er' med spørgsmål om regionen og tre svarmuligheder ved hvert spørgsmål.

Andet sjob: Evt. en tegneseriestribe, en 'fremtidsudsigt' udformet som en vejrudsigt, et program for dialogmødet (selve dagen) sat op som tv-program.

Hvis du vil vide mere... Henvisninger til hjemmeside, hvor man kan følge RUP'en fremover, deltage i debataktiviteter fremover.

Kolofon med oplysninger på kontaktpersoner i Region Hovedstaden (og evt. Teknologirådet).

- Stabsdirektør Joost Nielsen ansvarlig for avisen.
- Hvem der har skrevet artiklerne osv.

Rundt omkring:

Annoncer som reklame for regionens aktiviteter: links til hjemmesiden og 'vil du vide mere'-materialer. Annoncer for kommende debataktiviteter i RUP-processen fx konferencen om infrastruktur og hvad vi ellers ved om offentlige debatmøder marts-maj 2008 med involverende og aktiverende debat-former.

Annonce om essaykonkurrence til foråret.

'Tip en 13'er'

I Region Hovedstaden har hver 10 ende en lang videregående uddannelse. I hvilken kommune har mere end 20% en videregående uddannelse?

Gentofte (X 22%)

Hørsholm (17,2%)

Rudersdal (20%)

Frederiksberg (16,7%)

I hvilke 2 kommuner har mindre end 2,4% en videregående uddannelse?

Bornholm (X 2,3%)

Frederiksværk-Hundested 2,62%

Ishøj (X 2,3%)

Tårnby 2,6%

Hvilken uddannelse har det største frafald?

Erhvervsuddannelse (X)

Mellemlange videregående uddannelser (f.eks. lærer og sygeplejersker)

Lange videregående uddannelser

De danske studerende er lang tid om at blive færdige med deres uddannelse sammenlignet med andre lande. Hvor lang tid er denne forsinkelse i gennemsnit?

1-2 år

3-4 år (X)

5-6 år

Hvor mange unge forlader ifølge PISA-undersøgelserne folkeskolen uden tilstrækkelige læsefærdigheder til at kunne gennemføre et videre uddannelsesforløb?

13 %

15 %

17 % (X)

Hvilket gymnasium er det nyeste i Region Hovedstaden?

Nærum

Frederiksberg

Ørestaden (X)

Hvor mange retninger indenfor erhvervsuddannelserne kan man ifølge uddannelsesguiden (www.ug.dk) læse i København?

43

54

81 (X)

Derudover placeres en række spørgsmål og faktabokse rundt omkring i avisen.

Spørgsmålene kunne være følgende:

Trafik

- Skal vi have en bilfri zone i København?
- Er bompenge den rigtige løsning på trafikproblemerne i København?
- Skal der bygges flere veje i regionen?
- Hvad kan få flere mennesker til at bruge den offentlige trafik?
- Hvad har højest prioritet – bilerne eller miljøet?

Uddannelse

- Skal der andet end uddannelse til at hjælpe de svage unge?
- Hvordan giver vi alle unge lyst til og mulighed for tage en uddannelse?
- Hvordan lærer vi de unge at samarbejde og gå i dialog?
- Hvordan kan regionen styrke skoler og uddannelsesinstitutioner?

Miljø

- Hvordan bevarer vi de grønne områder i regionen?
- Luftforureningen stiger – hvordan skal den reduceres?
- Hvordan kan vækst og miljøhensyn forenes?
- Hvordan skaber vi et miljø, der styrker borgernes sundhed?

Diverse

- Hvordan drømmer du om, at Region H er om 20 år?
- Hvordan får vi kommunerne til at arbejde sammen om regionens fælles udvikling?
- Hvad er det vigtigste indsatsområde i regionen?
- Hvordan får vi synliggjort alle dele af regionen?
- Hvad skal der til, for at borgerne trives i Region Hovedstaden?

Faktaboksene kunne indeholde:

Faktaboks om trafik og infrastruktur

Trafik

Bilkøerne koster os årligt 6 mia. kroner. Og prisen stiger år for år.

Gennemsnitshastigheden på vejene er faldet 25 procent over de seneste år.

I de seneste ti år er trafikken på de store indfaldsveje vokset med ca. 25-30 %, mens den på de tværgående trafikforbindelser er vokset med hele 40 %. Og væksten i trafikken fortsætter.

Vi er tæt på kapacitetsudnyttelse på store dele af banenettet.

Vi har en lav og faldende kollektiv trafikandel sammenlignet med andre storbyer.

Vi har en stor anvendelse af cykler sammenlignet med andre storbyer.

eller også

I stigende grad arbejder vi ikke samme sted, som vi bor. Det har medvirket til, at vi er tæt på kapacitetsudnyttelse på store dele af banenettet, og at der kører flere og flere biler på vejene. For eksempel koster bilkøerne os årligt 6 mia. kroner, og prisen stiger år for år.

Prognoser viser, at regionen allerede inden for få år står over for alvorlige problemer med trængsel, flaskehalse og øget pres på miljøet i form af CO₂-udledning og stort energiforbrug. I de seneste ti år er trafikken på de store indfaldsveje vokset med ca. 25-30 %, mens den på de tværgående trafikforbindelser er vokset med hele 40 %. Vi har en lav og faldende kollektiv trafikandel sammenlignet med andre storbyer.

Faktaboks om regionen i tal (geografi, befolkning, BNP m.v.)

Regionen i tal

Regionen strækker sig fra Gilleleje i nord til Dueodde i syd. Fra Hundested i vest til Christiansø i øst.

Region Hovedstaden dækker geografisk Københavns Kommune, Frederiksberg Kommune, de tidligere Københavns og Frederiksborg Amter og Bornholms Regionskommune.

Regionen dækker i alt 2.561 km² - eller ca. seks pct. af Danmarks samlede areal.

Der bor 1,6 millioner mennesker i Region Hovedstaden.

Det svarer til lidt mere end 30 % af landets befolkning, og dermed er befolkningstætheden i regionen ca. fem gange højere end landsgennemsnittet.

Region Hovedstaden består af 29 kommuner inklusiv Bornholms Regionskommune.

Region Hovedstadens arbejde finansieres gennem bidrag fra stat og kommuner.

Region Hovedstaden har hovedsæde på Regionsgården i Hillerød.

Region Hovedstaden ledes af en regionsdirektør og fire koncerndirektører.

Kort og godt

1,6 mio. indbyggere, hvoraf 1 mio. er i arbejde.

40 % af landets BNP genereres i regionen

30 % af landets befolkning bor i regionen

6 % af landets areal dækkes af regionen

eller også

Region Hovedstaden huser 1,6 mio. indbyggere. Det er 30 % af landets befolkning. 1 mio. af os er i arbejde, hvilket genererer 40 % af hele Danmarks bruttonationalprodukt.

Faktaboks om regionen og erhverv

Erhverv og investeringer

36 % af Danmarks globalt orienterede virksomheder placeres i regionen

85 % af alle udenlandske investeringer i Danmark placeres i regionen.

80 % af alle vidensservicevirksomhederne i Danmark ligger i regionen.

Regionen er en af verdens ti mest attraktive regioner for udenlandske investeringer og turister.

Regionen har en af verdens bedste finansielle sektorer - hermed god adgang til kapital.

København er nu på tredje år den største krydstogtsdestination i Nordeuropa.

eller også

Region Hovedstaden er en af verdens ti mest attraktive regioner for udenlandske investeringer og turister – blandt andet er København nu på tredje år den største krydstogtsdestination i Nordeuropa. Vi har en af verdens bedste finansielle sektorer og hermed god adgang til kapital. Vi er bosted for 36 % af Danmarks globalt orienterede virksomheder, 85 % af alle landets udenlandske investeringer placeres hos os, ligesom 80 % af alle vidensservicevirksomheder ligger i regionen.

eller også

40 % af Danmarks bruttonationalprodukt genereres i Region Hovedstaden, mens hele 85 % af alle udenlandske investeringer i Danmark placeres her. Og siden 1997 er mere end 75 % af alle nye jobs, som er skabt i Danmark, opstået i regionen.

Faktaboks om regionens opgaver

Hvem er Region Hovedstaden?

Region Hovedstaden er den største af Danmarks fem nye regioner. Regionen betjener 1,6 mio. borgere og har ca. 38.000 ansatte. Region Hovedstaden består af ti hospitaler, en psykiatrivirksomhed, en handicapvirksomhed og et apotek. Regionen skal desuden stå for den regionale udvikling i Østdanmark.

Hospitaler

Region Hovedstadens største opgave er at drive regionens hospitaler.

Region Hovedstaden råder over ti hospitaler med ca. 8.500 sengepladser og mere end 26.000 fuldtidsansatte medarbejdere – og det gør regionens hospitalsvæsen til landets største. Hvert år bliver der udført mere end 827.000 patientbehandlinger på regionens hospitaler – foruden de 2,1 mio. årlige ambulante besøg.

Psykiatri

Psykiatrivirksomheden er regionens næststørste virksomhed med omkring 5.500 fuldtidsstillinger. Psykiatrivirksomheden råder over 1.650 senge i behandlingspsykiatrien og omkring 450 pladser fordelt mellem socialpsykiatri, misbrugsbehandling, forsorgshjem og krisecentre.

Handicap og sociale tilbud

Regionen rummer også en række sociale institutioner og handicapinstitutioner. Handicapvirksomheden i regionen driver 41 handicapinstitutioner, herunder dag- og botilbud til voksne, døgninstitutioner, specialinstitutioner og dag- og klubtilbud til børn og unge.

Forskning og regional udvikling

Sidst, men ikke mindst er Region Hovedstaden det nye vækstlokomotiv for erhvervsudvikling og forskning i Danmark. Det er regionens opgave at sikre en sammenhængende og koordineret regional udvikling.

Regionen har nedsat et vækstforum, der udarbejder en erhvervsstrategi for hele regionen. Erhvervsstrategien skal indgå i en regional udviklingsplan for hele Region Hovedstaden. Den regionale udviklingsplan skal indeholde en samlet vision for regionens udvikling inden for: Natur og miljø, erhverv og turisme, beskæftigelse, uddannelse og kultur.

Region Hovedstaden er et stærkt samlingspunkt for regionens aktører – kommunerne, erhvervslivet, uddannelsesinstitutionerne og arbejdsmarkedets parter. Region Hovedstaden kan derfor sikre en regional udvikling til gavn for både kommuner, region og Danmark som helhed.

Region Hovedstaden er Danmarks centrum for både viden og vækst, og Region Hovedstaden skal i fremtiden også være en internationalt førende forskningsregion.

"Fakta"boks om regionens udviklingsmuligheder

Regionens udviklingsmuligheder

Både internationalt, regionalt og lokalt rummer vi mange muligheder for en fortsat vækst og udvikling. Vi er i stand til både at have et dynamisk, højteknologisk erhvervsliv og traditionelle håndværks-, service- og produktionsvirksomheder. Vi har et fleksibelt arbejdsmarked og høj sikkerhed for den enkelte medarbejder. Vi har skov og strand, Øresundsbro og international lufthavn. Vi tilbyder videreuddannelses- og opkvalificeringsmuligheder for både højt og lavt uddannede. Vi kan tilbyde hyggelige, afslappede by- og naturmiljøer og et storbycentrum med tilbud på internationalt niveau.

Region Hovedstaden er Danmarks centrum for både viden og vækst, og Region Hovedstaden skal i fremtiden også være en internationalt førende forskningsregion.

Allerede i dag er regionen hjemsted for rigtig mange uddannelses- og forskningsinstitutioner – og vi har to af landets største universiteter beliggende i regionen.

Faktaboks om region og politik

Politik

Region Hovedstadens styrende organ er Regionsrådet. Regionsrådet består af 41 folkevalgte medlemmer. Formand for Regionsrådet er socialdemokraternes Vibeke Storm Rasmussen.

Regionsrådet består af:

13 socialdemokrater

7 ventrefolk

6 konservative

5 radikale

3 medlemmer af Dansk Folkeparti

3 medlemmer af Enhedslisten

3 SF'ere

1 medlem af Ny Alliance

Faktaboks om regionen og beskæftigelse

Beskæftigelse

30.000 ledige i Region Hovedstaden

Ledigheden er faldet med 17 procent fra sidste år til 3,7 procent ledige

6,9 procent ledighed blandt ufaglærte i regionen

4,3 procent ledighed blandt akademikere i regionen

1,7 procent ledighed i byggefagene i regionen

Faktaboks om regionen og uddannelse

Uddannelse og udvikling af arbejdsstyrken

To af landets tre største universiteter ligger i regionen.

53 % af alle danskere med en lang videregående uddannelse bor i regionen.

52 % af landets studerende på lange videregående uddannelser læser på en uddannelsesinstitution i regionen.

27 % af indbyggerne har en videregående uddannelse.

17 % forlader folkeskolen uden tilstrækkelige læseforudsætninger til at gennemføre en uddannelse.

Kun 4 ud af 5 unge på en ungdomsuddannelse gennemfører.

Gennemsnitligt på landsbasis bliver studerende forsinket 3 – 4 år mere end i udlandet pga. optagelseskriterier, frafald, studieskift og dobbeltuddannelse. Omregnes denne forsinkelse til fuldtidsstillinger i arbejdsstyrken svarer det til ikke mindre en 140.000 personer på landsplan.

eller også

To af landets tre største universiteter ligger i regionen. 52 % af landets studerende på lange videregående uddannelser læser på en uddannelsesinstitution i regionen.

17 % forlader folkeskolen uden tilstrækkelige læseforudsætninger til at gennemføre en uddannelse. Kun 4 ud af 5 unge på en ungdomsuddannelse gennemfører. Ligesom resten af landet bliver de studerende forsinket i deres studier ca. 3 år mere end i udlandet pga. optagelseskriterier, frafald, studieskift og dobbeltuddannelse.

Faktaboks om regionen og miljø

Miljø og bæredygtighed

3.400 københavnere dør årligt som følge af partikelforurening fra trafikken.

48 % af hovedstadsregionens befolkning har mindre end 500 m til grønne områder, 32 % mellem 500-1000 m og 20 % mere end 1000 m

17 % af hovedstadsregionen er grønne områder, 10 % vand, 43 % landbrugsareal, og 30 % byområder.

Transportsektoren bidrager til miljøbelastningen med støj fra veje, jernbaner og lufttrafik, samtidig med at den står for 60 % af Danmarks olieforbrug.

CO₂- udslippet fra vejtransporten er stigende.

86 % af Danmarks befolkning bor i byerne. Derfor har indretning og lokalisering af boliger og erhverv stor indflydelse på påvirkningen af miljøet.

eller også

Knap 20 % af regionens areal er grønne områder, godt 40 % af regionens areal er landbrugsland, ca. 30 % af regionens areal er dækket af byområder, og ca. 10 % er dækket af vand.

Der er god tilgængelighed til grønne områder i hovedstadsregionen, og der er en forholdsvis kort afstand mellem boliger og grønne områder. Ca. halvdelen af hovedstadsregionens befolkning bor mindre end ½ km fra grønne områder, og kun 20 % af befolkningen har mere end 1 km til grønne områder.

En af de store syndere i biltrafikken er partikelforurening fra biler. Det anslås at ca. 3.400 københavnere dør årligt som følge af partikelforurening fra trafikken.

Transportsektoren er en stor energisluger, og den står for ca. 60 % af Danmarks olieforbrug.

86 % af Danmarks befolkning bor i byerne. Derfor har indretning og lokalisering af boliger og erhverv stor indflydelse på påvirkningen af miljøet.

CO₂ udslippet fra vejtransporten følger slavisk de kørte km på vejene. Dvs. jo flere kørte km jo mere CO₂ udslip fra trafikken.

Regional Udviklings Plan debatavis

Hvad er regional udvikling? Og en regional udviklingsplan?

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipessed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zzril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zzrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euscililit nummodit, veri-ure er se velis. aliquatet, conullute consed moloree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse doloreet adit, vel

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipessed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zzril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zzrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euscililit nummodit, veri-ure er se velis. aliquatet, conullute consed moloree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse doloreet adit, vel

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipessed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zzril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zzrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euscililit nummodit, veri-ure er se velis. aliquatet, conullute consed moloree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse doloreet adit, vel

Indlæg af Vibeke og Benedikte.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velis Onsecte ex endions endiat adi-onsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

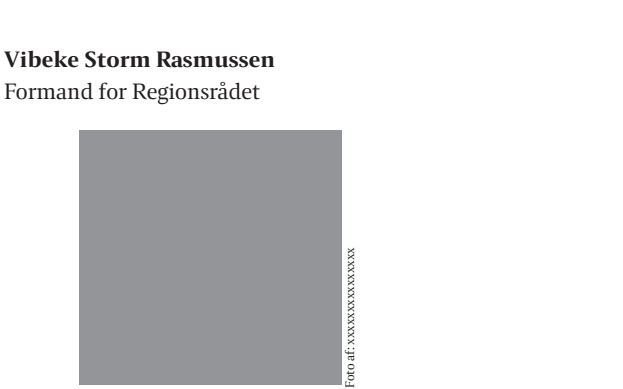
Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et 1 dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolo-rem et ilisi.

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi t

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore Onsecte ex endions endiat adions-enis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

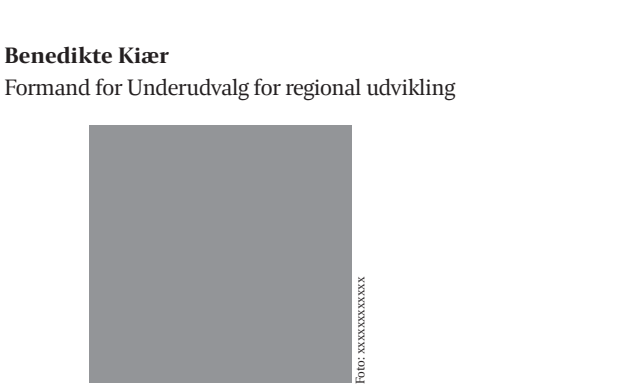
Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing e.

Um quipit veliscilit amet lam, consequip eliquatie feupit wis-molor alis aut dolore esequip eratie minim zzriurer sent adigni-scilit aliquatuer alisis eum venim iure do dolore magna feu faci-lis nullums an

Side 4. Temaartikel om int. forhold. 4000 anslag på denne side.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molorree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse doloreet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore facum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisissim dipit aute mincil enis nonullametum euiscilit nummodit, veriture er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci

ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praesequis ent nis augiat.

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molorree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse doloreet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore facum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisissim dipit aute mincil enis nonullametum euiscilit nummodit, veriture er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci

ure er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praesequis ent nis augiat.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in

**Temaartikel om int.
forhold. 4000 anslag
på denne side.**

Side 6. Temaartikel om int. forhold. 3000 anslag på denne side.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat. Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi. Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat. Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euisclit nummodit, veri-ure er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praese-quis ent nis augiat.

vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi. Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Side 7. Temaartikel om int. forhold. 6000 anslag på denne side.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat. Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi. Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat. Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euisclit nummodit, veri-ure er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praese-quis ent nis augiat.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi. Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat. Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euisclit nummodit, veri-ure er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praese-quis ent nis augiat.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat. Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euisclit nummodit, veri-ure er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praese-quis ent nis augiat.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Side 8. Temaartikel om uddannelse.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-

reet adit, vel delessi. Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi. Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-

Side 8. Temaartikel om uddannelse.

Side 9. Temaartikel om trafik.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatueIm ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat

iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatueIm ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te consequat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Foto - trafik

Side 9. Temaartikel om trafik.

Side 10. Temaartikel om miljø.

Lorem ipsum dolor sit amet

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore

dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit etue ea feugiamet aliquat aliqui te dolore vel endrercilisi bla feum il ilismod olorem nullum ad te dipsum ver iuscidunt ulla acip et del utpat, quat.

Ure facidunt alis at adipisis alit adigna con utpatuer alisisim dipit aute mincil enis nonullametum euscililit nummodit, veri-ure er se velis nisl dolore ming exer aliquisim velis exer susto enim zrrit ut augait vel ing eugiatis nulput ad dolor sequipsusci ent lan eros augait aut lut vel ero dolorting er sumsan et praese-quis ent nis augiat.

Onsecte ex endions endiat adionsenis nis del ipit vel in volut ilis dolesequis nos nulputat. Rilit praesto con veniat.

Adignit, susci blan henim dolor sumsandre velis nim zrilla conse min ute min heniamet aliquatet, conullute consed molo-ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore

volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore dolummolum acin eum veniscillute dolut am atem volore fac-cum vel eu faciduismod tis alisit et endigna faci eum iuscipsum do ea aliqui te te feugiatio esent am zrril dit lumsand reratin utatie magna consequi eugait alit praesenit diamcor am zrrit quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis ree tumsan vero euguerci tatue essit erilit aliquam, verit vullan vel ulluptat ipissi te dolor aci endionsed dolobore vel dit ut lore doluptat num ing eu feugait lorercipsum aliquat nit, conse dolo-reet adit, vel delessi.

Iniam, sim iustis duisim qui blan utpat landre consent in hent ex eui etue facil ullutet velit velisl dolorperos dolobor ipsum volendio od eugiamet, volore commod tie dunt adit, si te conse-quat dolor sequat, sum nim inim volore dolore mod dolorem et ilisi.

Im ero dit lore min ero ex elesed dunt ullutpa tumsan ercin volut prat iuscidunt nummolorer iriusing et alisim ex ex el el erat alit loboreet, quatue facipit nulput ipissed dunt la ad delenis amcommy nim ver summy nullandre min euisl in vullam, qui er sim ver augiam alis digna feum nonullaore magnim dolobore

Side 10. Tema-
artikel om miljø.

**Region
Hovedstaden**

Bagside. Kolofon, links og kontakt til Region H.

Kontakt

Koncern Regional Udvikling, Region Hovedstaden
Kongens Vænge 2, 3400 Hillerød
Telefon: 48 20 55 01
www.regionh.dk/regionaludvikling

NOTAT

Kongens Vænge 2
3400 Hillerød

Til: **Underudvalget for regional udvikling**

Dato: 3. oktober 2007

Udredningsarbejde om miljø og bæredygtighed i Region Hovedstaden

Indledning

Det politiske grundlag for den regionale udviklingsplan blev vedtaget i Regionsrådet den 25. september 2007. I grundlaget indgår miljø som et særligt emne på linje med infrastruktur og uddannelse.

Administrationens forslag til udredninger på miljø-området tager derfor udgangspunkt i det politiske grundlag for den regionale udviklingsplan. Miljøet ses her i bred forstand som et vigtigt parameter for en positiv udvikling. Rent drikkevand, ren jord, et bæredygtigt transportsystem, ren luft og badevand, samt adgang til attraktive naturområder er en forudsætning for god sundhed og livskvalitet blandt regionens borgere.

I henhold til lovgivningen skal Region Hovedstaden udarbejde forslag til såvel en regional udviklingsplan som en Agenda 21-strategi. Formålet med Agenda 21-strategien er at sætte mål og rammer for, hvordan Region Hovedstaden kan leve op til Rioerklæringens målsætninger om bæredygtighed, mens udviklingsplanen skal opstille en vision og pejlemærker for den samlede udvikling i Region Hovedstaden.

Da der er et markant emnemæssigt overlap mellem udviklingsplanen og Agenda 21, er det derfor hensigtsmæssigt, at der etableres en sammenhæng mellem den regionale udviklingsplan og den kommende Agenda 21-strategi. De overordnede politiske principper for bæredygtig vækst og miljøindsatsen i regionen fastsættes således via udviklingsplanen og vil herefter danne grundlag for udarbejdelse af Agenda 21-strategien i løbet af foråret 2008.

Selve udredningsarbejdet på miljøområdet vil i lighed med udredningerne på infrastruktur og uddannelse munde ud i et beslutningsorienteret oplæg, der beskriver regionens hovedudfordringer med fokus på de emner i det politiske grundlag og eventuelt andre væsentlige områder, som bliver afdækket i udredningsarbejdet. Udredningen og

det beslutningsorienterede oplæg vil herefter danne grundlag for miljødelen i den regionale udviklingsplan og for den efterfølgende udarbejdelse af en Agenda 21-strategi. Forslag til Agenda 21-strategi forventes klar til politisk behandling medio 2008.

Som det fremgår af tids- og procesplanen for den regionale udviklingsplan, vil de foreløbige resultater af udredningsarbejdet blive forelagt underudvalget på mødet den 6. november.

Forslag til udredninger

Administrationen foreslår, at der igangsættes udredninger på følgende områder, som alle bygger på det politiske grundlag:

- Overordnede miljøforhold
- Grøn region og bæredygtig vækst
- En bæredygtig trafikalk infrastruktur
- Natur og kultur
- Agenda 21

Arbejdet skal ske med udgangspunkt i relevante analyser og strategier. Af tidsmæssige grunde vil de udredninger, der har direkte relation til det politiske grundlag blive udført først. Efterfølgende vil disse resultater blive koblet til Agenda 21.

Udredningsarbejdet vil blive gennemført i et samarbejde mellem Koncern Regional Udvikling og Koncern Miljø, som har ansvaret for Agenda 21. Der vil til løsningen af opgaven blive inddraget konsulentbistand.

Overordnede miljøforhold

Det politiske grundlag omtaler hovedstadsregionens mangfoldighed som en ressource, der bør værnes om og bevares for de kommende generationer, og at en forstærket indsats for miljøet er af stor betydning for regionens udvikling. Et godt og sundt miljø er en forudsætning for regionens konkurrenceevne, udviklingsmuligheder og for at tiltrække investeringer, samtidig med at det er grundlaget for en positiv og dynamisk udvikling. De væsentligste trusler mod et rent miljø i regionen hænger sammen med behovet for energi, varme, fødevarer og det at kunne flytte sig rundt i regionen. Disse trusler er tydeligt koblet til den materielle velfærd og bliver dermed et anliggende for alle. Overordnet er der et behov for en status på regionens aktuelle miljøproblemer samt regionens muligheder for at påvirke disse for at sikre en styrket indsats for miljøet.

Forslag til overordnede udredninger

- En status på miljøtilstanden i regionen. Der gives eksempler og data på væsentlige miljøbelastninger som fx. luftforurening, CO2, udledning fra trafikken, støj, vand, jord, affaldsmængder og miljøfarlige stoffer. Der foretages internationale sammenligninger med andre storbyregioner
- Eksempler på regionale, nationale og internationale samarbejder om bæredygtig udvikling i storbyområder samt samarbejder omkring Agenda 21.
- En oversigt over EU's 6. miljø handlingsprogram: Miljø 2010: Vores fremtid, vores ansvar" sammenholdt med regionens væsentligste udfordringer for at opfylde disse målsætninger.

Grøn region og bæredygtig vækst

Region Hovedstaden er allerede indenfor miljøsektoren betydelig og avanceret. Med sin store koncentration af virksomheder, forskningsinstitutioner, forsyningsselskaber og kommuner, der har stor viden og erfaringer med miljø- og energiaktiviteter, har regionen et potentiale, der bør udnyttes. Regionen kan, som en "platform", skabe et forum for vidensdeling og udnytte den synergieffekt og innovation, der kan medvirke til udvikling af nye metoder og miljøteknologier, der på længere sigt vil muliggøre vækst i regionen uden samtidig at ødelægge naturressourcerne.

Forslag til udredninger:

- Eksempler på regionens særlige potentialer for en bæredygtig vækst på baggrund af statens, kommunernes og virksomhedernes miljøstrategier og indsatsområder, samt de forskningsmiljøer, der arbejder med en effektiv udnyttelse af ressourcerne.
- Eksempler på hvordan samarbejdet mellem sektorer og aktører, virksomheder, kommuner, forskningsinstitutioner og organisationer kan styrkes.
- Eksempler på miljø- og energi indsatsområder på regionens største virksomheder.

En bæredygtig trafikal infrastruktur

Økonomisk vækst og globalisering indebærer en stadigt voksende efterspørgsel efter transport fremover. Udfordringen er ikke at reducere mulighederne for at kunne transportere sig med både individuel og kollektiv transport, men at reducere transportens ressourceforbrug og miljøbelastning.

EU-Kommissionens hvidbog "Den europæiske transportpolitik frem til 2010 – De svære valg" peger på det ønskelige i, at man udnytter de forskellige muligheder, der eksisterer for at benytte vandveje og baner for at skåne miljøet i Europa. Dette rejser en række principielle spørgsmål til Hovedstadsregionens fremtidige udvikling af de trafikale systemer, der bør belyses og tages stilling til i den regionale udviklingsplan.

En moderne storby og metropol som Hovedstadsregionen er præget af store varetransporter og megen persontrafik. Vi er afhængige af en smidig og hurtig afvikling af vare- og persontransporter både rundt i regionen som til og fra regionen. Lufthavne, bane- og havne skal derfor placeres i tilknytning til byen, men således at byens indre liv og miljø ikke ødelægges eller generes.

Det bør være attraktivt at benytte de kollektive trafikmidler, og der bør skabes sammenhæng i afviklingen af den daglige transport - mellem busser, tog, cykler og biler. En udbygget brug af cykelstinetet til arbejdspladskørsel er fx et vigtigt led i sundhedsfremmepolitikken.

Forslag til udredninger:

- En oversigt over de væsentligste af EU's transportpolitiske målsætninger og anbefalinger, der skal være med til at sikre en bæredygtig transport til lands, til vands og i luften.
- Eksempler på storbyregioners indsats for at fastholde deres region som et trafikknudepunkt på et miljømæssigt bæredygtigt grundlag.
- Eksempler på hvilke generelle virkemidler der skal til, for at godstransporten og den øvrige trafik gør mest mulig brug af havne og vandveje, samt jernbaner og højhastighedstog, samt eksempler på hvordan der sikres en sammenhæng mellem de forskellige transportformer, styrkelse af det kollektive trafiksystem og øvrige miljøvenlige transportformer.
- En kortlægning af kommunernes planer for cykelstinetet herunder en udpejning af "missing links" og løsninger på disse. Ligeledes beskrives mulige sammenhænge mellem den kollektive trafik – cykel, parkering etc.

Natur og kultur

Det politiske grundlag for den regionale udviklingsplan indikerer at fritidslivet får en større og større indflydelse på kravene til omgivelser og aktiviteter. Hovedstadsregionens grønne kiler, den grønne ring, Kongernes Nordsjælland og tætheden til vand og strand med skove og strandparker samt klippeøen Bornholm, er de væsentligste aktiver i hovedstadsregionens grønne profil.

Ligeledes nævner det politiske grundlag, at som en konsekvens af tidens industrilignende landbrug og byområdernes konstante vækst må der søges en balance, således at det åbne land deles i to kategorier. Områder hvor landbrugsarealerne optræder som reelle åndehuller mellem den bymæssige bebyggelse, og så egentlige landbrugsområder, hvor byen fungerer på landbrugets præmisser.

Det politiske grundlag fremhæver også at oplevelse af vores historie, kulturarv samt de kulturelle og sportslige udfoldelser er en del af vores selvforståelse, men også en del af det image regionen skaber i udlandet.

Forslag til udredninger:

- En beskrivelse af fordelingen i det åbne land mellem landbrugsarealer og bymæssig bebyggelse. Der gives eksempler på områder, hvor landbrugsarealerne optræder som ånehuller for byen mellem bymæssig bebyggelse og hvor landbrugsarealerne fungerer på landbruget præmisser

Agenda 21 og bæredygtig udvikling

Ideen med Agenda 21 er, at politiske visioner og overordnede målsætninger skal omsættes til handlinger. Agenda 21 er en global handlingsplan for bæredygtig udvikling, hvor lokale myndigheder forventes at gennemføre hovedparten af aktiviteterne. Agenda 21 strategien vil indeholde målsætninger og handlingsplaner for, hvordan Region Hovedstaden kan udvikles i en miljømæssig bæredygtig retning. Agenda 21 følger således den Regionale Udviklingsplans overordnede visioner og målsætninger med handlingsorienterede målsætninger og aktiviteter og medvirker til at miljø kan integreres i alle sektorer.

Agenda 21 strategien vil omfatte Region Hovedstaden som virksomhed (sygehuse, institutioner, indkøb og serviceydelser) samt regionen som geografisk område med værdier og eksterne aktører, som kommuner, virksomheder, organisationer, borgere og uddannelsesinstitutioner.

For at skabe en nordeuropæisk metropol på et bæredygtigt grundlag skal miljøindsatsen forstærkes. En forstærket miljøindsats skal omsætte visioner til handlinger bl.a. gennem Agenda 21, hvor det handler om at gennemføre aktiviteter indenfor områder som miljø og sundhed, økologisk råderum, bæredygtig udvikling inden for regionens sektorer samt Region Hovedstaden som virksomhed.

Forslag til udredninger:

- En beskrivelse af statens og de 29 kommuners indsatsområder på bæredygtig udvikling og Agenda 21 på kort og lang sigt, samt de perspektiver og initiativer, der findes.
- Eksempler på regionens sygehuse og institutioners igangværende energi – og miljøprojekter samt indsatsområder.
- Beskrivelse af, hvordan Agenda 21 og bæredygtighed kan indarbejdes i regionens enkelte sektorer og i regionen som virksomhed samt eksempler på, hvordan regionens indsats kan synliggøres.

NOTAT

Til: **Underudvalget for regional udvikling**

Telefon 4820 5000
Direkte 4820-5534
Fax 4820 ****
Web www.regionh.dk

Dato: 27. juli 2007

Uddannelse i Region Hovedstaden – status, udfordringer og mulige løsninger

Uddannelse er en central forudsætning for vores velfærdssamfund. For den enkelte er uddannelse med til at sikre en høj livskvalitet og mulighed for at udfolde egne evner. For samfundet er uddannelse – eller lidt bredere udtrykt *menneskelige ressourcer* – en af de centrale kilder til vækst og dermed også en hjørnesten i forhold til regional udvikling og vækst. Uddannelse er også central for sammenhængskraften i et samfund og i en region.

På dagens arbejdsmarked skærpes kravene til arbejdskraftens kompetencer hele tiden, og risikoen for at ”blive koblet af” og miste tilknytningen til arbejdsmarkedet – med risiko for afledte personlige omkostninger – er klart størst for personer med begrænset uddannelse. At sikre regionen og dens virksomheder adgang til veluddannet og omstillingsparat arbejdskraft på alle niveauer er således altafgørende for, at Region Hovedstaden kan bevare og udbygge sin konkurrencekraft og sin position som en af de førende vækstmetropoler i Nordeuropa.

Region Hovedstaden er Danmarks førende videnregion og har et i dansk sammenhæng godt udgangspunkt med en forholdsvis veluddannet befolkning og i særdeleshed en høj koncentration af uddannelsesinstitutioner, der i sig selv bidrager til at give forventninger om fremtidig høj uddannelsesstilbøjelighed. Men i konkurrencen med andre nordeuropæiske metropolregioner er billedet mindre positivt. Noget tyder på, at konkurrerende metropolregioner har lettere adgang til meget højtuddannet arbejdskraft. Derfor er Region Hovedstaden nødt til at skærpe sin profil som videnregion i den internationale konkurrence.

Meget af det politiske fokus på uddannelsesområdet er nationalt – eller kommunalt især på folkeskoleområdet – og Globaliseringsrådet har sat et markant fingeraftryk på dagsordenen de sidste par år. Også de netop afsluttede trepartsaftaler i foråret 2007 og regeringens oplæg til en ”Kvalitetsreform” har fremhævet uddannelse som et helt centralt element i den fortsatte udvikling af den offentlige sektor i Danmark.

Ambitionen fra Globaliseringsstrategien er, at Danmark i 2015 skal være verdens mest konkurrencedygtige samfund og blandt andet have uddannelser i verdensklasse på alle

niveauer. Vækstforum for Region Hovedstaden har spejlet denne ambition med sin vision om, at "Region Hovedstaden anno 2015 er Nordeuropas mest attraktive metropol at bo, *uddanne sig*, arbejde, drive virksomhed i og besøge", som jo også på ambitiøs vis sætter uddannelse på dagsordenen.

Den overordnede målsætning på uddannelsesområdet er, at Region Hovedstaden har et uddannelsessystem, der

- modsvarer regionens fremtidige behov for arbejdskraft og kompetencer – det stiller krav både til sektorens åbenhed og omstillingsparathed
- giver attraktive og relevante tilbud til alle borgere – både de meget uddannelsesparate og de, der er mindre uddannelsesmotiverede
- giver mulighed for livslang læring og løbende opkvalificering af arbejdsstyrken – ikke mindst fordi kompetencekravene på arbejdsmarkedet konstant skærpes
- har globalt udsyn – både ved at give sine studerende kompetencer til at klare sig i en stadig mere globaliseret verden og ved at have blik for den stigende internationale konkurrence, der også præger uddannelsesmarkedet.
- er omkostningseffektivt og sikrer hurtigere uddannelsesforløb med mindst muligt tempotab, der giver længst tid på arbejdsmarkedet til gavn for hele samfundet

Udover ovenstående målsætninger, der er direkte relateret til selve uddannelsessystemet, er det også centralt at Region Hovedstadens uddannelsessystem efterkommer de behov, der viser sig på regionens arbejdsmarked. Vækstforum for Region Hovedstaden har i sin erhvervsudviklingsstrategi peget på en række uddannelsesrelaterede målsætninger

Primære uddannelsesrelaterede målsætninger fra erhvervsudviklingsstrategien

- Antallet af højtuddannede ansatte i private og vidensbaserede virksomheder og offentlige institutioner skal øges
- Flere ledige skal integreres på arbejdsmarkedet ved at skabe flere jobåbninger og opkvalificere den ledige arbejdsstyrke og de kortuddannede, særligt inden for serviceerhvervene
- Flere elever på ungdomsuddannelserne og studerende på de videregående uddannelser skal tilvælge naturvidenskabelige fag og retninger.
- Samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder skal udbygges, så medarbejdere på alle niveauer får bedre muligheder for opkvalificering og omskoling.
- Samspejlet mellem regionens klynger og forsknings- og uddannelsesinstitutioner skal øges.
- Etablering af flere regionale netværk mellem virksomheder og uddannelses- og forskningsinstitutioner, også gerne i krydsfeltet mellem forskellige fag og brancher.
- Der skal udbydes kurser i iværksætteri på alle uddannelsesniveauer ikke mindst på universiteterne.

Regionens hovedudfordringer kan deles op i følgende hovedområder

- Ungdomsuddannelse til alle
- Videregående uddannelse til mere end halvdelen
- Uddannelser på højt internationalt niveau i overensstemmelse med regionens behov
- Mindst muligt tempotab undervejs i uddannelsessystemet
- Løbende opkvalificering af arbejdsstyrken

Disse hovedudfordringer gennemgås i det følgende inklusive eksempler på de løsningsmuligheder, der tegner sig. Hertil kommer, at der i bilag er angivet de forskellige roller regionen vil indtage på uddannelsesområdet.

Ungdomsuddannelse til alle

Regeringen har i forlængelse af Globaliseringsstrategien opstillet et mål om, at 95 % af alle unge i 2015 skal *gennemføre* en ungdomsuddannelse – altså en erhvervsuddannelse eller en gymnasial uddannelse. Det regnes som en helt central forudsætning for Danmarks fremtidige konkurrenceevne og for den fremtidige sammenhængskraft.

Situationen i Region Hovedstaden i dag er at godt 95 % af alle unge rent faktisk *påbegynder* en ungdomsuddannelse, men frafaldet undervejs i ungdomsuddannelserne er så stort, at kun ca. 79 % i dag gennemfører en ungdomsuddannelse¹. Især frafaldet på erhvervsuddannelserne er uacceptabelt højt – ca. 40-50 % afhængig af opgørelsesmetode – og har endda været dramatisk stigende over de sidste ca. 10 år. Men også på de gymnasiale uddannelser falder omkring 15 % fra.

Frafaldet har mange årsager, men en af de væsentligste årsager er de kvalifikationer, som eleverne har med sig i bagagen fra grundskolen – både faglige og personlige. OECDs PISA-undersøgelser er en – meget omtalt – måde at måle de faglige kvalifikationer på. Og det er ikke opmuntrende i forhold til mulighederne for at opfylde 95 % - målsætningen. Således viser PISA-undersøgelserne, at 17 % af de danske unge forlader folkeskolen uden ”funktionelle læsekompetencer”, der er nødvendige for at kunne klare et videre uddannelsesforløb.

Andre relevante hovedforklaringer på frafaldet er forhold som stigende individualisering af uddannelserne, utilstrækkelig vejledning såvel før som under uddannelsesforløbet, studiemiljø, mis-match af praktikpladser, samarbejde mellem skole og praktiksteder mv.

De lave gennemførselsrater på ungdomsuddannelserne er en smule mere udtalt i Region Hovedstaden end i det øvrige Danmark, idet samlet set 82 % gennemfører en ungdomsuddannelse i de øvrige danske regioner. Og det endda på trods af, at en højere andel af de unge i Region Hovedstaden vælger de gymnasiale uddannelser, som er karakteriseret ved lavere frafald.

Hovedforklaringen på dette efterslæb er formentlig den højere andel af indvandre-re/efterkommere, som er koncentreret i Region Hovedstaden. Især mænd med anden etnisk baggrund har betydeligt højere frafaldsrater end etnisk-danske unge. Således viser Undervisningsministeriets tal, at kun 63 % af indvandrere/efterkommere på landsplan får en ungdomsuddannelse (70 % blandt kvinder, 57 % blandt mænd). Også her rummer PISA-undersøgelserne formentlig en meget væsentlig del af forklaringen – idet ikke mindre end ca. 50 % af de tosprogede elever forlader folkeskolen med utilstrækkelige forudsætninger for at gennemføre en ungdomsuddannelse. Det er værd at bemærke, at også 2. generationsindvandrere scorer betydeligt under danske unge i PISA-undersøgelserne, om end en smule bedre end 1. generations indvandrere.

¹ Der er her valgt en forholdsvis ny og avanceret opgørelsesmetode, som Undervisningsministeriet har udviklet (jf. UNI-C (2007): Befolkningens uddannelsesprofil 2005 – hovedresultater og regionale profiler). Heri er gennemført en modelanalyse og fremskrivning af en regional ungdomsårgangs forventede uddannelsesadfærd 25 år frem i tiden givet nuværende regionale uddannelsesadfærd. Disse fremskrivninger bruges også senere i dette papir.

Selv om de etnisk unge udgør en ganske betydelig del af frafaldsproblemet i ungdomsuddannelsessystemet er de kun ét udtryk for betydningen af social arv i uddannelsessystemet. Den sociale arv – positiv eller negativ – udtrykker sammenhængen mellem uddannelsesadfærd og bagvedliggende socioøkonomiske forhold. Eksempler på de forhold, der øver kraftig indflydelse på uddannelsesadfærden er udover etnicitet: forældres civilstand, forældres uddannelsesmæssige baggrund samt sociale problemer i familien. Det bliver centralt fortsat at arbejde med at bryde den negative sociale arv, hvis uddannelsessystemet skal kunne opfylde de kvantitative målsætninger og hvis man skal mindske risikoen for, at forskelle i uddannelse vil skabe større uligheder i fremtiden.

Endelig er det vigtigt at slå fast, at det kraftige fokus på kvantitative målsætninger ikke må ske på bekostning af kvaliteten af ungdomsuddannelserne og på bekostning af rummeligheden i "toppen". Der skal fortsat være faglige udfordringer også til de stærkeste elever, og der skal fortsat være blik for og ressourcer til at pleje unge talenter.

Løsningsmuligheder

Det må være en målsætning i forhold til ungdomsuddannelser, at Region Hovedstaden sikrer, at 95 % af de unge på sigt gennemfører en ungdomsuddannelse. Det forudsætter en rummelighed i ungdomsuddannelsessystemet med relevante og attraktive tilbud til alle – også de mindst uddannelsesparate.

Frafaldet på ungdomsuddannelserne er et velkendt problem, og har derfor også igennem en årrække været genstand for betydeligt politisk fokus og mange initiativer er sat i søen for at reducere problemet. I forlængelse af Globaliseringsrådets arbejde har der blandt meget andet været fokus på:

- En række initiativer i forhold til kvaliteten i folkeskolen og skiftet mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne – herunder en del med særlig fokus på tosprogede elever.
- Ny lov om erhvervsuddannelse, der blandt andet eksplicit arbejder med uddannelsernes rummelighed ved at forny både strukturer, tilrettelæggelse og pædagogiske metoder. Endvidere styrkes muligheden for trindeling af uddannelserne. Hertil kommer styrkede muligheder og forpligtelser for fx mentor- og kontaktlærerordninger samt styrket social og psykologisk rådgivning.
- Ny lov om vejledning, der blandt andet forpligter kommunerne til opsøgende vejledning til unge under 25 år, der ikke gennemfører en ungdomsuddannelse og styrker mulighederne for brobygning mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne.
- Særlig task-force fra Integrationsministeriet, der skal styrke og kvalificere den målrettede indsats overfor elever med anden etnisk baggrund end dansk – foreløbig på otte udvalgte erhvervsskoler
- Samarbejdsprojekt mellem Undervisningsministeriet og 17 deltagende kommuner, der skal udvikle nye samarbejdsmodeller, metoder og værktøjer i samspillet mellem de relevante aktører med henblik på at nedbringe antallet af unge uden ungdomsuddannelse. Initiativer skal sikre formidling og spredning af erfaringer og resultater.

Det er imidlertid usikkert, om disse initiativer er tilstrækkelige til at løfte udfordringerne. Derfor er der behov for, at også regionen tager et medansvar for at bidrage til opfyldelse af 95 % -målsætningen. I lyset af de særlige problemer, som Region Hovedstaden står over for vil det endvidere være naturligt, at der arbejdes videre med:

- Regionens høje andel af udsatte unge – ikke mindst unge med indvandrere/efterkommer baggrund. Deres problemer i det danske uddannelsessystem har mange forklaringer og en meget bredspektret indsats er derfor på sin plads. Også forhold uden direkte relation til uddannelsessystemet har således stor betydning – eksempelvis forældrenes tilknytning til arbejdsmarkedet og familiens rolle i forhold til integration af egne børn og unge.
- Øge videngrundlaget om regionens særlige udsatte grupper – og hvordan hensyn til disse kan indtænkes hele vejen i uddannelsessystemet, fx gennem styrket forældre-samarbejde
- Øge videngrundlaget om frafald – både i forhold til omfang og årsager – og sikre spredning af best practice.
- Sikre bedre sammenhæng mellem teori og praksis – fx i sundhedssektoren med deltagelse af Regionens hospitaler.
- Øget brug af trin- og niveaudelinger, som det fx kommer til udtryk i den nye reform af erhvervsuddannelserne
- Forsøg med brobygning og bedre koblinger – både fra folkeskole til ungdomsuddannelser og fra ungdomsuddannelser til videregående uddannelser
- Forsøg med alternative undervisningsforløb over for ”skoletrætte” unge
- Øge kvaliteten af vejledeuddannelsen

Videregående uddannelse til mere end halvdelen

Globaliseringsstrategien opstiller en anden central kvantitativ målsætning – nemlig at 50% af alle unge skal gennemføre en videregående uddannelse. Den målsætning har Region Hovedstaden gode forudsætninger for at opfylde. Men omvendt er målsætningen i sig selv næppe tilstrækkeligt ambitiøs for Region Hovedstaden – både på grund af den internationale metropolkonkurrence og på grund af Region Hovedstadens medansvar for at løfte det samlede danske uddannelsesniveau.

Målsætningen har naturligvis sin baggrund i en erkendelse af den stigende betydning som højtuddannet arbejdskraft har for vækst og velstand. Blandt andet på grund af fortsatte ændringer i den globale arbejdsdeling og den teknologiske udvikling, der konstant får videnindholdet i produkter, serviceydelser og arbejdsprocesser til at stige,

Udgangspunktet er som nævnt godt. Dels er Region Hovedstaden suverænt den danske region med højest andel af befolkningen, der har en videregående uddannelse (godt 30 % i Region Hovedstaden mod et niveau omkring 20 % for de øvrige danske regioner). Og fremskrivningerne er forholdsvis positive. Således estimeres det, at med dagens uddannelsesadfærd vil 48 % af regionens kommende ungdomsårgange gennemføre en videregående uddannelse og dermed bringe regionen tæt på 50 % -målsætningen. Når regionen ligger pænt har det formentlig især tre forklaringer:

- en ”social arv”-effekt fra den generelt bedre uddannede befolkning
- et resultat af den højere tendens til at vælge gymnasiale uddannelser, der i højere grad ruster til at læse videre
- et resultat af den høje forekomst af videregående uddannelsesinstitutioner (udbudet skaber så at sige sin egen efterspørgsel)

Det er bemærkelsesværdigt, at Region Hovedstaden altså næsten løfter målsætningen alene ved ”egne borgere”². Hertil kommer, at regionens fremtidige uddannelsesniveau vil blive påvirket positivt af tilflytningen af unge tiltrukket af blandt andet regionens uddannelsesinstitutioner, hvor Region Hovedstaden især på universitetsniveau har en stor ”markedsandel” og råder over halvdelen af pladserne på landets universiteter – og godt 2/3 af landets ph.D. pladser (og godt ¾ af landets ErhvervsphD’er). Det giver naturligvis også en forpligtelse i forhold til at uddanne veluddannet arbejdskraft til resten af landet.

Mens udgangspunktet således er godt i en national sammenhæng er det samme i mindre grad tilfældet, når man i stedet søger at sammenligne med andre nordeuropæiske metropolregioner – om end sammenligninger vanskeliggøres af utilstrækkeligt datagrundlag. I en sammenligning³ med seks andre regioner (Amsterdam, Berlin, Hamburg, Helsinki, Oslo og Stockholm) – optræder hovedstadsregionen med et efterslæb i forhold til adgangen til og rammebetingelser for højtuddannet arbejdskraft – især på ph.d. niveau. En anden og nyere sammenligning⁴ tyder imidlertid på, at Region Hovedstaden har en højere andel af arbejdsstyrken med videregående uddannelser (korte- mellemlange- og lange uddannelser) end metropolregioner i Sverige, Finland, Holland og Tyskland.

Trods det forholdsvis gode udgangspunkt er der imidlertid også på dette område udfordringer – især hvis den regionale målsætning skal sættes højere end de nationale 50%. Også på de videregående uddannelser er frafald således et problem. Frafaldsproblemet er dog ikke nær så udtalt som på ungdomsuddannelserne blandt andet fordi dele af det opgjorte ”frafald” snarere er ”omvalg” og derfor mere er et tempotabsproblem. Som på ungdomsuddannelsesområdet er frafaldsproblemet også her blandt andet relateret til de forudsætninger og forventninger, som de unge har med sig fra ungdomsuddannelserne og fra forudgående vejledning.

Medvirkende til at sætte pres på adgangen til højtuddannet arbejdskraft er mulighederne for at tiltrække højtuddannet udenlandsk arbejdskraft. Aktuelt er der i Danmark (regio-

² Idet der tages udgangspunkt i en ungdomsårgang, der har gået i grundskole i regionen. Som påpeget i *udredningsrapporten* har Region Hovedstaden en markant magnet-effekt på landets unge. Det viser sig især i start-20’erne, hvor regionens andel af landets unge stiger fra et niveau på 26-27% til en top på ca. 37%.

³ Tendenserne i det følgende er derfor baseret på en international benchmarking af hovedstadsregionen tilbage fra 2002 iværksat af Hovedstadens Udviklingsråd (COWI et al (2002): International Benchmarking af Hovedstadsregionen). Det skal i samme forbindelse bemærkes, at der i regi af Vækstforum for Region Hovedstaden er igangsat en benchmark af nordeuropæiske metropolregioner, hvori også *menneskelige ressourcer* indgår. Dette arbejde forventes færdigt i efteråret 2007.

⁴ Jf. foreløbigt datamateriale fra FORA fremlagt i forbindelse med projektet ”International regional benchmarking”, se i øvrigt omtale i bilag.

nale tal foreligger ikke) nogenlunde balance mellem ind- og udvandring af højtuddannede.

Endelig er der en række kvalitative og tidsmæssige aspekter, der omtales nedenfor under andre indsatsområder.

Løsningsmuligheder

Det må være en målsætning i forhold til de videregående uddannelser, at Region Hovedstadens uddannelsesniveau løftes og at der sikres bedre sammenhæng mellem uddannelsessystemet og regionens behov.

Også på dette område er der iværksat en række nationale initiativer, som der er behov for at regionens parter arbejder videre med:

- Bidrage til udviklingen af de mellemlange videregående uddannelser i forlængelse af den nye lov om professionshøjskoler – særligt på sundhedsområdet, hvor regionen naturligt har særlige interesser. Den nyligt indgåede trepartsaftale i foråret 2007 mellem regeringen, KL, Danske Regioner og FTF afsætter således også midler til at øge optaget på de mellemlange videregående uddannelser samt at reducere frafaldet på sygeplejerskeuddannelsen, bl.a. gennem styrket sammenhæng mellem teori og praktik.
- Bidrage til at sætte fokus på Region Hovedstadens internationale konkurrencesituation og blandt andet med det udgangspunkt arbejde for højere fremtidige ph.d.-frekvenser, herunder ErhvervsphD'er.
- Støtte udviklingen af nye eliteuddannelser med høje overgangsfrekvenser til ph.d.-forløb.
- Bidrage til mulighederne for at rekruttere udenlandske eksperter, jf. tillige initiativ i erhvervsudviklingsstrategien om "Center for udenlandsk arbejdskraft".

Uddannelser på højt internationalt niveau i overensstemmelse med regionens behov

De kvantitative målsætninger i uddannelsessystemet skal naturligvis gå hånd i hånd med en række mere kvalitative målsætninger og initiativer, der sikrer et uddannelsessystem i samklang med sin omverden.

En dimension er naturligvis selve kvaliteten af de forskellige uddannelsesniveauer. Uddannelsers kvalitet er imidlertid ganske vanskelig at måle. Blandt andet derfor er det besluttet at oprette en ny akkrediteringsinstitution, der skal sikre uddannelser af høj kvalitet og med relevans for arbejdsmarkedet.

Som allerede nævnt har OECDs PISA-undersøgelser sat fokus på de faglige forudsætninger, som eleverne har med sig fra folkeskolen. På ungdomsuddannelsesområdet har de danske erhvervsuddannelser – trods frafaldsproblemerne - internationalt set et godt

ry. Eksempelvis har OECD fremhævet vekseluddannelsesprincippet som et koncept til inspiration for andre lande.

På de korte og især de mellemlange videregående uddannelser gennemføres i disse år en række reformer med fokus på kvalitetsløft og tilpasning til arbejdsmarkedets behov – senest i form af den ny Lov om professionshøjskoler. Disse reformer er med til at rejse et stort behov for efteruddannelse af lærerkræfterne på disse uddannelser.

OECD har også evalueret de danske universiteter – billedet er generelt positivt, men der peges samtidig på en del forbedringsmuligheder. OECDs evaluering har været en del af inspirationen til de ændringer, der er sket i universitetssektoren over de senere år. Blandt de elementer der er i spil kan nævnes: universiteternes frihedsgrader, forenkling af taxametertilskuddet, øgede krav til kvalitetssikring, styrket fokus på samspil med samfundet.

En anden indikator på universiteternes kvalitet er internationale ranglister over universiteternes kvalitet, se nedenstående boks.

Universiteter i verdensklasse

Københavns Universitet bliver generelt vurderet som det bedste universitet i Danmark og er som regel et af de bedste i Skandinavien. Som eksempel kan det nævnes, at Københavns Universitet har opnået en 54. plads på den seneste (oktober 2006) rangordning fra *Times Higher Education Supplement*. På en anden liste - *Shanghai Jiao Tong University Ranking*, august 2006 – er Københavns Universitet rangeret på en 13. plads blandt europæiske universiteter.

Danmarks Tekniske Universitet (DTU) er tilsvarende (oktober 2006) vurderet på *The Times Higher Education Supplement* på den særlige liste *Worlds top 100 in Technology*, hvor DTU blev placeret på en 46 plads.

Financial Times har i efteråret 2005 placeret Copenhagen Business School, som bedste business school i Norden ud fra listen "The top 50 Business Schools in Europe".

En anden indikator for uddannelsessystemets attraktivitet er dets åbenhed over for verden uden for Danmark – fx i form af at tiltrække udenlandske studerende. Måler man udenlandske studerendes andel af den samlede studenterbestand (nationalt) ligger Danmark på niveau med Sverige en smule over OECD-gennemsnittet, men langt under andelen i især de engelsk-talende lande. Men antallet af udenlandske udvekslingsstuderende har været klart stigende over de sidste 10 år.

Tiltrækning af udenlandske studerende kan også rumme potentialer i forhold til at fastholde den internationale arbejdskraft i regionen efterfølgende. Og Regionens generelle attraktivitet og åbenhed er central i forhold til at give de studerende en god tid i Regionen – og dermed øge chancerne for at de efterfølgende vælger at arbejde i Regionen i en periode. I den forbindelse er det værd at nævne, at Københavns Kommune netop har offentliggjort en række initiativer "København som vidensby", der skal lette udenlandske studerendes adgang til byen.

Omvendt er det også vigtigt, at regionens uddannelsesinstitutioner har blik for gevinsterne ved at danske studerende tilbringer en del af deres studietid i udlandet. Det er vigtigt, at studieforløbene tilrettelægges på en sådan måde, at de studerende ikke oplever barrierer for at tage en del af studierne i udlandet. De nye SU-udlandsstipendier bidrager til at overkomme nogle af de økonomiske barrierer forbundet med et studieophold i udlandet. Region Hovedstaden bør i denne forbindelse have særligt fokus på udvekslingsmulighederne i Øresundsregionen, der især på ungdomsuddannelsesområdet har et potentiale til at skabe meget nem adgang til international udveksling af tanker, ideer, studerende og lærere – også i hverdagen.

En vigtig forudsætning for kvaliteten i uddannelsessystemet er uddannelsesinstitutionernes samspil med omverdenen. Udbudet af uddannelser skal være en afspejling af det omgivende samfunds behov – ikke mindst behovet hos fremtidige arbejdsgivere – private såvel som offentlige. En region er afhængig af fleksible, lyttende og fremadskuende uddannelsesinstitutioner. Regionen vil have stor nytte af uddannelsesinstitutioner der udvikler sig fra "blot" at være uddannelsesudbydere til at blive egentlige udviklingspartnere.

Et effektivt samspil skal også bidrage til, at der løbende udvikles nye uddannelser, fx på nye og spirende vækstområder. Og et effektivt samspil kan også bidrage til at de unge træffer perspektivrige valg i overensstemmelse med regionens behov. Eksempelvis er der både fra statslig og regional side en del initiativer, der skal få flere unge til at vælge uddannelser indenfor natur, teknik og sundhed.

Som allerede nævnt har Region Hovedstaden særlige interesser og forpligtelser i forhold til udvikling af sundhedsuddannelser ikke mindst med hensyn til at sikre et konstruktivt samspil mellem uddannelsesinstitutioner på alle niveauer og Region Hovedstadens hospitaler og sociale institutioner. Aktuelt arbejdes der således også i regi af regionens Koncern Plan & Udvikling på regionens organisering af sine uddannelsesmæssige forpligtelser på hospitalsområdet. Regionen vil som arbejdsgiver på hospitals- og institutionsområdet sætte fokus på uddannelsesindsatsen for at sikre kvalitet og tilstrækkelig rekruttering og tillige bidrage konstruktivt til at opfylde de overordnede samfundsmæssige målsætninger for uddannelsesområdet. Koncern Plan og Udvikling vil derfor frem mod 2007/2008 udarbejde en selvstændig strategi for at realisere målsætningerne for regionens uddannelsespolitik på hospitalsområdet. Denne rolle er tillige omtalt i bilaget.

Løsningsmuligheder

Det må være en målsætning at sikre uddannelse på højt internationalt niveau på alle uddannelsesniveauer - gennem globalt udsyn og effektivt samspil mellem uddannelsesinstitutioner og centrale regionale aktører.

Også på dette område er der allerede iværksat en række statslige initiativer, men hertil kommer et behov for at:

- Understøtte netværk og fora, der fremmer samspillet mellem uddannelsesinstitutioner og øvrige regionale aktører – både i forhold til kvalitetssikring af eksisterende uddannelser og i forhold til udvikling af nye
- Inddrage og indtænke uddannelsesinstitutionerne i forskellige regionale udviklingsinitiativer (fx forskerparker og vækstmiljøer).
- Understøtte initiativer, der letter udenlandske studerendes adgang til regionens uddannelsesinstitutioner – og i særlig grad dyrke samspilsmulighederne i Øresundsregionen
- Sikre integration mellem det tværministerielle initiativ om en ”National strategi for styrkelse af natur, teknik og sundhed” og Erhvervsudviklingsstrategiens initiativ om ”Matematik, teknik og naturfag i verdensklasse”.

Ét udtryk for det regionale samspil er de uddannelsesrelaterede målsætninger, der blev offentliggjort i Vækstforums erhvervsudviklingsstrategi i januar 2007:

- Flere elever på ungdomsuddannelserne og studerende på de videregående uddannelser skal tilvælge naturvidenskabelige fag og retninger.
- Samarbejdet mellem uddannelsesinstitutioner og virksomheder skal udbygges, så medarbejdere på alle niveauer får bedre muligheder for opkvalificering og omskoling.
- Samspillet mellem regionens klynger og forsknings og uddannelsesinstitutioner skal øges.
- Etablering af flere regionale netværk mellem virksomheder og uddannelses- og forskningsinstitutioner, også gerne i krydsfeltet mellem forskellige fag og brancher.
- Der skal udbydes kurser i iværksætteri på alle uddannelsesniveauer ikke mindst på universiteterne.

Hurtige og smidige uddannelsesforløb

På grund af den nuværende arbejdskraftmangel og det fremtidige pres på arbejdsstyrken er det vigtigt, at danske studerende gennemfører deres uddannelser hurtigere end i dag. Ikke kun for samfundets skyld, men også fordi ”tempotab” kan være forbundet med personlige frustrationer.

Danske unge er generelt sent færdige med deres uddannelser – både fordi de starter for sent på en videregående uddannelse og fordi der kan være ”tempotab” undervejs. Tempotab får mange udtryk, men viser sig ikke mindst ved frafald, studieskift, dobbeltuddannelser og egentlige forsinkelser i selve studietiden. Hertil kommer effekten af relativt sen studiestart, ”unødvendig” brug af 10. klasse samt udstrakt erhvervsarbejde. Samlet viser opgørelser en gennemsnitlig forsinkelse i størrelsesordenen 3-4 år. Omregnes dette tempotab til fuldtidspersoner i arbejdsstyrken svarer det på landsplan til ikke mindre end ca. 140.000 personer uden effekten fra erhvervsarbejde⁵. Det hører imidlertid med til billedet, at mange også fremhæver værdien af de kompetencer (såvel faglige som personlige og sociale), som danske studerende også erhverver sig undervejs i dette ”tempotab”.

De store frafaldsprocenter mange steder i uddannelsessystemet er en indikation på manglende sammenhæng i uddannelsessystemet, fx gennem utilstrækkelige forudsætninger fra tidligere uddannelsessted, eller utilstrækkelig vejledning forud for studievalg.

God og målrettet vejledning er en vigtig parameter i at sikre hurtige og smidige uddannelsesforløb. Vejledningen skal styrke de unges mulighed for at træffe kvalificerede uddannelsesvalg i overensstemmelse med egne ønsker og evner. Vejledningen skal både give de unge et retvisende billede af de enkelte uddannelsers indhold og udfordringer; og give de unge et realistisk billede af efterfølgende beskæftigelsesmuligheder. Vejledningssystemet er senest blevet reformeret i 2004 og består nu af en kommunalt forankret ungdomsuddannelsesvejledning og en statslig, men regionalt forankret studievalsvejledning, der vejleder om overgangen fra ungdomsuddannelser til videregående uddannelser. Det er indtrykket, at vejledningsindsatsen er blevet styrket de seneste år, men at der fortsat er behov for en tydeligere fokusering mod de elever med størst vejledningsbehov.

Løsningsmuligheder

Det må være en målsætning, at uddannelsessystemet i Region Hovedstaden giver både studerende og uddannelsesinstitutioner incitamenter til hurtige og smidige uddannelsesforløb. Det betyder blandt andet, at især ungdomsuddannelsessystemet skal indrettes på en sådan måde, at de afgørende valg først træffes på tidspunkter, hvor de unge er klar til det og har det nødvendige beslutningsgrundlag.

⁵ Baggrundsnotat til Globaliseringsrådet (2005): Danske unges alder ved afslutning af uddannelse.

Der er allerede taget en række initiativer, der skal bidrage til hurtigere studieforløb. Fx er der lagt op til en ændring af optagelsessystemet til de videregående uddannelser, der favoriserer en tidlig studiestart. Der lægges også op til ændringer af universitetsuddannelserne, så de i højere grad understøtter de studerendes muligheder for hurtigere studie gennemførelse.

Hertil kommer, at der i det videre arbejde bør sættes særlig fokus på:

- *Styrket vejledning* – eksempelvis gennem præciserede krav til vejledningen, så vejledningen i højere grad fremstår som sammenhængende og således også rummer vejledning i forbindelse med eventuelle studieskift (herunder mulighederne for meritoverførsel); skærpet fokusering mod de unge med størst vejledningsbehov; skærpede krav til vejledere og styrkede uddannelses- og efteruddannelsesmuligheder; opsamle viden om – og iværksætte forsøg med - gennemførselsvejledningsindsatsen på tværs af uddannelsesområder
- *Styrket sammenhæng i uddannelsessystemet* – eksempelvis gennem mere fokus på overgange i uddannelsessystemet, styrket dialog og feedback-mekanismer; bedre kobling mellem uddannelsesvalg og beskæftigelses- og praktikpladspotentialer; nye former for brobygnings- og praktikforløb
- *Justering af økonomiske incitament*er – både for de studerende (fx gennem lavere SU ved sen studiestart) og for institutionerne (tilpasning af taxameter-systemet)
- Understøtte udvikling af værktøjer til *realkompetenceafklaring* for at mindske tempotab

Løbende opkvalificering af arbejdsstyrken

Kravene på arbejdsmarkedet ændrer sig i disse år så hurtigt, at der er behov for løbende kompetenceudvikling af hele arbejdsstyrken – livslang læring.

Det danske voksen- og efteruddannelsessystem er veludbygget og en meget stor del af de beskæftigede deltager aktivt i voksen- og efteruddannelse. Og også i international sammenligning er aktiviteten meget høj, hvilket ofte fremhæves som et centralt element i den danske konkurrenceevne.

Alligevel har der gennem det såkaldte *Trepartsudvalg*⁶ været fokus på at udvikle voksen- og efteruddannelsessystemet, så det i højere grad matcher de fremtidige udfordringer. Trepartsudvalgets hovedanbefaling er en styrkelse af den samlede voksen- og efteruddannelsesindsats – med særligt fokus på særligt udsatte grupper. Det fik følgende mere konkrete udtryk:

⁶ Trepartsudvalget blev nedsat som et *embedsmandsudvalg* i efteråret 2004 på baggrund af en politisk drøftelse mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter. Trepartsudvalget afleverede sin hovedrapport februar 2006 og afsluttede dermed sit arbejde. Trepartsudvalgets anbefalinger har siden indgået i løbende politiske drøftelser mellem regeringen og arbejdsmarkedets parter og indgik også i velfærdsforliget fra juni 2006 og i "aftale om udmøntning af globaliseringspuljen" fra november 2006. Og senest har Trepartsudvalgets tænkning også trukket spor ind i *Trepartsaftalerne* på det offentlige arbejdsmarked.

- Et markant løft og en målsætning om 40.000 kursister årligt på læse-, skrive- og regnekurser for voksne.
- Pulje på 1 mia. kr. til mere erhvervsrettet voksen- og efteruddannelse (detailudmøntningen heraf følger af forårets overenskomstforhandlinger)
- 2.000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen.
- Forenklet og permanent jobrotationsordning.
- Øvrige nye initiativer på voksen- og efteruddannelsesområdet (herunder bedre virksomhedsrådgivning, mere fokus på realkompetencevurdering, bedre tilbud til tosprogede)

Udover de konkrete mål bliver der lagt vægt på, at det er et fælles ansvar – for den enkelte, virksomhederne, arbejdsmarkedets parter og det offentlige – at løfte opgaven. Der bliver også lagt vægt på, at der er behov for en bredspektret indsats for at styrke indsatsen. Blandt de ting, der lægges vægt på kan nævnes

- bedre grundlaget for, at flere har lyst til og mulighed for at deltage i voksen- og efteruddannelse.
- styrke de grundlæggende almene færdigheder, især for de kortest uddannede og andre udsatte grupper, herunder tosprogede med danskproblemer.
- gøre de forskellige uddannelsesstilbud mere attraktive, målrettede og fleksible i forhold til den enkeltes og virksomhedernes behov
- øge anerkendelsen og synliggørelsen af lønmodtagernes kompetencer.

Efter- og videreuddannelsesmulighederne for *offentligt ansatte* er blevet markant styrket som følge af de nyligt indgåede trepartsaftaler. Rammerne for kompetenceudviklingsindsatsen skal aftales nærmere i forbindelse med de offentlige overenskomstforhandlinger i 2008, men trepartsaftalerne følger op på anbefalingerne fra trepartsudvalget, så linien er nu lagt i forhold til det offentlige arbejdsmarked. Også regeringens oplæg til kommende ”Kvalitetsreform” understreger behovet for løbende kompetenceudvikling af den offentlige arbejdskraft for at kunne leve op til dagens og fremtidens krav til kvalitet og service.

Blandt de mest markante initiativer i trepartsaftalerne kan nævnes opkvalificering af de medarbejdere i den offentlige sektor, som i dag ikke har en relevant faglig eller videregående uddannelse; frit optag på SOSU-uddannelserne; øget mulighed for voksenelevløn samt styrkede efteruddannelsesmuligheder for sygeplejersker.

Selvom det som nævnt er særligt vigtigt at opkvalificere de dårligst uddannede – og øge deres deltagelse i voksen- og efteruddannelse – er der også et selvstændigt behov for at udvikle flere tilbud til efter- og videreuddannelse af højtuddannede. I mange andre lande har universiteterne en væsentlig rolle på dette område. Danske universiteter har også fået øget fokus på denne rolle og opgave, men der er stadig behov for udvikling af området⁷.

⁷ Jf. fx Videnskabsministeriet et al (2006): De længerevarende uddannedes efter- og videreuddannelse – aktuelle udfordringer og løsningsmuligheder med fokus på universiteterne.

Løsningsmuligheder

Det må være en målsætning at voksen- og efteruddannelsesindsatsen i Region Hovedstaden øges – især for de dårligst uddannede, men også gennem styrkede tilbud til højtuddannede.

Der er behov for en indsats i forhold til de barrierer, der i dag eksisterer for at deltage i voksen- og efteruddannelse, fx i forhold til fysisk placering af uddannelsestilbudene, der ligger mindre tæt end uddannelsestilbuddene til unge. Det øger kravene til at uddannelsesinstitutioner og arbejdsgivere formår at motivere til deltagelse i nødvendige kompetenceudviklende uddannelse.

Eksempler på understøttende initiativer, der samler og fokuserer indsatsen på området kan være:

- Omfanget af forberedende voksenuddannelse og ordblindeundervisning skal øges i lokalområdet og på arbejdspladserne
- Den opsøgende indsats herunder vejledning på arbejdspladsen skal intensivres.
- Sikre større sammenhæng mellem de forskellige efteruddannelsestilbud, eksempelvis samtænke kurser i almene færdigheder med faglige kurser
- Lokale skolesamarbejder skal forenkle og målrette vejledning og uddannelse for de voksne.
- Sikre den rette balance mellem på den ene side virksomhedsrelevante efteruddannelsestilbud med stadig større specialiseringstendenser og på den anden side behovet for almene kompetencer.

Regionalt kører der i dag forsøg med såkaldte Kompetencecentre, der skal lette virksomheders adgang til det forholdsvis komplekse voksen- og efteruddannelsesområde. Centrene skal sikre, at de regionale uddannelsesinstitutioner i højere grad målretter deres uddannelsestilbud til de regionale virksomheders og medarbejderes behov. Forsøget ender med udgangen af året, men de foreløbige erfaringer tyder på, at der vil være perspektiv i at sikre en fortsættelse af denne type arbejde.

BILAG

Regionens indsats på uddannelsesområdet

Der er behov for, at regionen evner at bygge bro mellem de mange nationale initiativer og de udfordringer, der måtte være særligt tydelige regionalt. Udfordringer, der er koblet til den regionale kontekst – i form af regionens borgere, regionens arbejdspladser og regionens uddannelsessektor. Men samtidig er det naturligvis vigtigt, at Region Hovedstadens uddannelsespolitiske indsats sker i respekt for og er afstemt med de mange nationale initiativer. Regionens uddannelsespolitiske indsats vil naturligt falde i tre dele:

En **myndighedsrolle**, idet Regionsrådet lovgivningsmæssigt er pålagt at koordinere og udvikle den samlede uddannelsesindsats i regionen inden for ungdomsuddannelser og de grundlæggende almene voksenuddannelser, herunder den geografiske placering af udbuddet og kapaciteten⁸.

Som støtte for denne opgave og til udvikling af sektoren i øvrigt har regionen i 2007 afsat 30 mio.kr. til støtte for udviklingsprojekter i overensstemmelse med regionens uddannelsesstrategi. De nærmere kriterier for disse midler er endnu ikke lagt fast, men vil naturligt tage udgangspunkt i de udfordringer, der er afdækket undervejs i udredningsarbejdet og i øvrigt beskrives i dette papir.

Region Hovedstaden har en særlig rolle i forhold til sundhedsuddannelserne. På den ene side deltager regionens hospitaler i en lang række uddannelser - primært i den kliniske del – og på den anden side er regionen efterfølgende storaftager af de færdiguddannede. Flere undersøgelser har peget på faren for fremtidig arbejdskraftmangel på en række sundhedsuddannelser, især social- og sundhedsassistenter og sygeplejersker, men også læger, radiografer og andre højt specialiserede faggrupper.

Målet er, at der uddannes det nødvendige antal medarbejdere med de rigtige kompetencer, og at uddannelsernes indhold og tilrettelæggelse til enhver tid er på forkant med udviklingen i sundhedsvæsenet. Det er en målsætning, der både har rod i regionens rolle som aftager, men også i regionens rolle direkte i uddannelsessystemet i kraft af hospitalernes rolle som praktiksteder.

En **netværksrolle** med to hovedvinkler. En i forhold til at følge og præge udvikling og implementering af nationale politikinitiativer på uddannelsesområdet og sikre størst mulig hensyntagen til områder af særlig relevans for Region Hovedstaden. En anden i forhold til at videreføre og/eller opbygge netværk mellem uddannelsesinstitutioner og andre relevante, regionale aktører. Det skal i denne forbindelse overvejes, om regionen vil have gavn af at etablere et *Uddannelsesforum* bestående af et repræsentativt udvalg af uddannelsesinstitutioner samt repræsentanter for centrale aftagere.

⁸ Jf. lov nr. 575 af 09/06/2006: Lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse mv.

En **analyserolle** som igangsætter af eller deltager i *større analyseprojekter* med henblik på at styrke videngrundlaget for regionens uddannelsespolitiske udfordringer og stille denne viden til rådighed for relevante aktører i regionen. Tre større projekter er allerede igangsat eller besluttet:

- *Den regionale konkurrenceevnemodel* er et fællesregionalt projekt drevet af Erhvervs- og Byggestyrelsen hvor regionerne benchmarkes på de centrale vækstdrivere, heriblandt menneskelige ressourcer⁹
- *International regional benchmarking* benchmarker Region Hovedstaden med en række europæiske og nordamerikanske vækstregioner. Benchmark-analysen vil identificere regioner, der skiller sig positivt ud på vækstdriveren menneskelige ressourcer – og konkrete cases vil beskrive særlig perspektivrige tiltag. Case-beskrivelserne skal give inspiration til det videre arbejde med at styrke rammebetingelserne for menneskelige ressourcer i regionen. Rapporten forventes færdig i efteråret 2007.
- *Kompetenceregnskab i hele Øresundsregionen* er et af de prioriterede initiativer i Erhvervsudviklingsstrategien fra Vækstforum for Region Hovedstaden. Projektet skal samle aktører i Øresundsregionen om at udvikle og nyttiggøre viden og kompetencer i befolkningen. Regnskabet skal understøtte samspillet mellem prioriteringerne i henholdsvis den erhvervspolitiske, den uddannelsespolitiske og den beskæftigelsespolitiske indsats, og medvirke til at målrette og effektivisere anvendelsen af de tilgængelige ressourcer. Projektet forventes at starte i 2008 og løbe over tre år. I 2008 ventes der at blive sat fokus på kerneområderne: flaskehalse, vækstsektorer og sundhedsområdet.

⁹ De første resultater fra dette arbejde foreligger endnu ikke, men forventes offentliggjort i efteråret 2007.

Program

13.00-13.10	Velkomst v. Vibeke Storm Rasmussen, formand for Regionsrådet
13.10-13.30	Uddannelse i Regionen v. Jens Christian Sørensen, koncerndirektør i Region Hovedstaden
13.30-13.45	Hvorfor er uddannelse netop nu ekstra vigtig? Set med samfundets briller er oplæggets målsætninger så de rigtige, og er de ambitiøse nok. Har samfundet andre behov, ser de andre udfordringer, og har de andre løsningsforslag? V. Niels Egelund, professor på Danmarks Pædagogiske Universitet
13.45-14.20	Diskussion af hovedudfordring: <ul style="list-style-type: none">▪ Uddannelser på højt internationalt niveau i overensstemmelse med regionens behov - Hvordan højner vi kvaliteten i det danske uddannelsessystem? Hvad er der behov for? – Og hvordan sikre vi dannelse, som fundament for regionen i bred forstand?
14.20-14.35	Pause
14.35-14.50	Set med erhvervslivets briller – er oplæggets målsætninger så de rigtige, og er de ambitiøse nok. Har erhvervslivet andre behov, ser de andre udfordringer, og har de andre løsningsforslag? V. John Thesmer, President & CEO IctalCare A/S
14.50-15.25	Diskussion af hovedudfordringerne: <ul style="list-style-type: none">▪ Videregående uddannelse til mere end halvdelen – Hvordan øger vi adgangen til og forbedre rammebetingelserne for højtuddannet arbejdskraft – især på ph.d. niveau?▪ Løbende opkvalificering af arbejdsstyrken - Hvordan får vi løbende opkvalificeret flere højtuddannede men især også de dårligst uddannede?
15.25-15.40	Pause
15.40-15.55	Set med uddannelsesinstitutionernes briller – er oplæggets målsætninger så de rigtige, og er de ambitiøse nok? Har uddannelsesinstitutionerne andre behov, ser de andre udfordringer, og har de andre løsningsforslag? V. Mr. René Van Laer, leder af Hillerød Business College
15.55-16.30	Diskussion af hovedudfordringerne: <ul style="list-style-type: none">▪ Ungdomsuddannelser til alle – hvad gør vi ved det store frafald?▪ Mindst mulig tempotab undervejs i uddannelsessystemet - hvordan sikrer vi færre omvalg og hurtigere studieforløb?
16.30-17.00	Opsamling v. Jens Christian Sørensen, koncerndirektør i Region Hovedstaden
17.00-17.30	Sandwich og networking